

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Georgii Adami Struvii jurisprudentia romano-germanica forensis ...

Jurisprudentia romano-germanica forensis - Georgius Adamus

Mencke, Lüder

Jenae, 1733

Liber I. Additionum ad jurisprudentiam romano - germanicam struvianam

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-7433

35) 7 (56

ADDITIONVM
AD

JVRISPRVDENTIAM
ROMANO - GERMA-
NICAM

STRUVIANAM

LIBER I.
TIT. I.

*De Origine Juris & omnium Magistratum,
& Successione Prudentum.*

L. I. D. T. II.

Antequam Juris Civilis cognitionem Ad Jurispr. Rom. Germ. L. 1. T. 2. a. 9. specialem investigemus, inter illius Generalia Originem referre convenit, quam, præter Originem Magistratum, & successionem prudentum, dict. Tit. 2. ff considerat. Ita vero de origine Juris Iustinianej, tanquam prima hujus Tituli parte, dicetur, ut ejusdem in progressu Fatum & Auctoritas hodierna annectatur.

I. *Origo juris Civilis* repetenda est secundum triplicem Reip. Romanæ Statum Regium nempe, *Popularem & Monarchicum. Regius Status ad A. Mundi 3200. ante Chr. Nat. 750. refertur, in quo omnia manu & potesta-*

te Regum gubernabantur l. 1. §. 1. ff. de O. I. ferebanturque Leges Regiæ v. l. 2. ff. de mort. in f. & curiatæ l. 2. §. 2. ff. b. t. duravit hic status annos 244. LAMPAD. de Republ. Rom. Germ. P. 2. c. 1. n. 2. Lib. 1. 1. f.

II. *Popularis* maxima ex parte *status*, qui post Regifugium cœpit, commode per tres Epochas, sive intervalla notabiliora, recensetur, quarum *prima* est Juris incerti, stetitque per annos 60. v. MAGNIF. AÛTOR. S. J. C. Ex. 1. th. 63. *Secunda Epochæ* est juris stabiliti, dum nominatis decem viris, leges a Græcis aliisque Gentibus finitimis petiæ, atque in decem tabulas redactæ sunt, quibus sequenti anno duæ tabulæ accesserunt l. 2. §. 4. b. t. *Tertia Epochæ* est juris aucti (1.) per interpretationem Prudentum & disputationem fori l. 2. §. 5. ff. b. (2.) per Legis actiones l. 2. §. 6. ff. eod. (3.) per Leges novas l. 2. §. 8. ff. eod. (4.) per Plebiscita, Lege Hortensia pro legibus habita d. l. 2. §. 8. v. LAMPAD. c. l. n. 5. (5.) per Senatus-Consulta l. 2. §. 9. ff. eod. (6.) per Magistratum Edicta l. 2. §. 10. ff. b. (7.) per Ictorum Responsa l. 2. §. 35. 44. ff. eod. § 8. I. de Jur. Nat. Gent. & Civ. GOTHOFR. Hist. Jur. Civ. Rom. c. 2. FRANZ Com. ff. b. t. a. n. 14. ad 46.

III. *In Statu Monarchico prima* fuit *Epochæ* Gentilium Impp. usque ad Constantini M. initia s. A. 306. *Secunda* Principum Christianorum usque ad Theodosium Juniorem, qui Codicem Theodos. edidit. A. 435. *Tertia* Impp. subsequens usque ad Justinianum s. A. 527. IV.

IV. *Iustinianus*, laudatissimus Imperator, immensa *Iurisprudentiæ Volumina septennio in ordinem redegit*, dum (1.) ex Gregoriano, Hermogeniano, & Theodosiano Codice, additis subsequentiū Imp. Constitutionibus, *Codicem Iustinianicum* colligi iussit ediditque a. 529. (2.) Post compositionem *Digestorum Institutiones* componi voluit easque promulgavit A. 533. *Mens. Novembr.* (3.) *Digesta* eod. An. *Mense Decembri* publicavit (4) *Codicem repetitæ prælectionis*, quo hodie utimur, A. 534. edidit, & denique (5.) pro re nata *Novellas* & 13. *Edicta* ad Reipublicæ salutem emisit. MAGNIF. AUL. S. J. C. Ex. I. th. 61. seqq. IAC. GOTHOF. *Histor. Jur. Civ. Rom. c. 8.* DAN. Rånser *Histor. Jur. Part. 1. p. m. 25.*

V. *Iuris Iustiniani fata* vel usus decrepantis vel renascentis fuerunt. *Decrevit* Justinianæ *Jurisprudentiæ auctoritas in Occidente*, Gothis, Francis, Vandalis, &c. arma per occidentales terras circumferentibus. *In Oriente* illius auctoritas evuluit partim ob subsequentiū Imp. *Novellas*, partim ob novas, in quas hæc Jura redacta sunt, formas, e quibus libri *Βασικῶν* eminent. Conf. IAC. GOTHOF. *Hist. Jur. c. 9.* & *Bibl. Jur. Civ. c. 5. 6.*

VI. *Ius Iustinianicum renatum est* Seculo XII. dum Imperio *Lotharii*, consilio *Irnerii*, desiderio *Mathildæ* Comitissæ Tusciæ, Pisis hoc Ius doceri cœpit. Ex Italia illud in Germaniam, Hispaniam, Galliam &c. sensim translatum

latum est GOTHOFRED. d. C. 9. MAGNIF. AUT. S.
I. C. Ex. 2. tb. 34.

VII. *Ius Iustinianicum* hodie *maximè est auctoritatis*, adeo quidem, ut Turcæ Codice Iustiniano Græco utantur, vide BUS. ad L. 6. ff. de Iust. & Iur. præcipue in Imperio Romano Germanico, quandoquidem in Ordinationibus Imperii, Juris Communis nomine denotatur v. Rec. Imp. ab A. 1495. & in Camera observatur. Ord. Cam. P. 2. T. 31. §. f. Assessoribus ad illud juramento devinctis. v. GALL. l. 1. Obs. 36. n. 14. De Belgio testatur GROENEW. de LL. abrog. ad §. 6. Pream. I. n. 2. Similem quandam auctoritatem Iuri Civili tribuit in Italia ARTHUR. DUCK. de Auct. I. C. l. 2. C. 3. n. 16. in Hispania c. 6. num. 30. in Gallia c. 5. n. 31. j. tamen REBUFF. ad Const. Reg. 9. in Præfat. gloss. 5. n. 20. Iura statutaria in Germania (idem de Italia asserit. c. ARTHUR. d. l. c. 3. num. 29.) e Iure Civili declarantur, restringuntur & suppleantur id. l. 1. c. 2. n. 17. HART. PIST. l. 1. q. 32. n. 8. CARPZ p. 3. C. 20. d. 10. n. 6. LAUT. Concl. For. Exerc. 1. tb. 2.

IX Cum de moderna Juris Iustiniani auctoritate actum sit, monendum non nihil venit de Iure Canonico & Saxonico, usu frequentissimo. *Ius Canonicum* originem trahit a Canonibus, qui in primis Conciliis conditi sunt, de quibus v. IOH. SCHILT. inst. Iur. Canon. l. 1. tb. 2. §. 4. seqq. Quam incertæ v. originis & auctoritatis sint Canones, qui vulgo Apostolici

stolici dicuntur, accurate docet ZIEGL *Diff. de Orig. & increm. Iur. Can. th. 8. seqq.* Aucta Pontificum potestate crevit canonum numerus & auctoritas, natumque ex Patrum sententiis, Conciliorum decretis, Pontificum constitutionibus &c. tandem Ius Canonicum, quod in *Volumen Decreti & Decretalium* dispesci potest. *Decretum* privata auctoritate a Gratiano, Monacho Bonon. circa A. 1150. collectum, tres partes complectitur, quarum prima 101. distinctiones, secunda causas 36. tertia *Traetatum de Consecratione* 5. distinctionibus comprehensum tradit. De cuius Auctoritate dubia v. laudatus ZIEGLER. *d. Diff. th. 47. & præc. de Palcis leg. id. th. 46.*

IX. *Decretalium volumen* constitutiones Pontificum complectitur & quatuor partibus absolvitur. *Prima pars 5. libris constat*, quorum singuli suos habent Titulos & Capita: collegite eos Raymundus mandato Greg. IX. Pontificis, quoniam extra Decretum sunt, allegari solent (extra) X. Ordinem librorum vulgo notus docet versiculus:

I.	II.	III.
Judex,	Judicium,	Clerus,
IV.	V.	
Sponsalia,	Crimen.	

Pars secunda, a Bonifacio VIII. congeſta eodemque ordine disposita est, quia vero *sexti decretalium Libri* nomen habet, allegatur
in

in 6. *Pars tertia*, eundem servans ordinem, *Clementinarum* vocabulo denotatur citaturque ab Auctore *Clemente V. Pars quarta* 10. *Constitutiones Iohannis XXII.* complectitur & sub *Extravagantium* appellatione adducitur, præterea vero diversorum Pontificum *Constitutiones* recenset, quæ *Communes* dicuntur, eundemque cum decretalibus ordinem habent. His partibus in calce accessit cum *liber Institutionum Iur. Can.* Pontificis mandato a Joh. Paulo Lancellotto conscriptus tum *lib. VII. Decretalium*, de cuius confirmatione nondum satis constat. v. ZIEGL. c. 1. *th.* 59. LENGEL. *proem. Coll. I. Can. n. 2.*

X. *Ius Canonicum* *Juri Divino* & rationi non contrarium per consuetudinem non tantum in provinciis multis receptum est, CARPZOV *Iurispr. Conf. l. 2. d. 152. num. 5.* sed etiam *Juri Civili* præfertur in materia juramentorum, matrimoniorum & Processuum &c. MAGNIF. AUT. S. *J.C. Ex. 2. th.* 59. RITTERSHUS, *de differ. I. Civ. & Canon. proem.* Alias in dubio non statuendus est inter *Ius Can.* & *Civile* dissensus, casus vero in altero obscurius, in altero aperte decisus ex eo, quo manifeste continetur, regulariter determinandus est a. C. 1. *X de Nov. oper. nunc.* CARPZ. *P. 1. C. 21. d. 2. n. 4.* v. ARTH. DUCK. *de Aut. I. Civ. l. 1. c. 7. th.* 12. 13. RITTERSHUS. c. 1.

XI. *Ius Saxonicum* moribus ab initio introductum, deinde ab Eccardo a Repha tribus

bus libris latino sermone conscriptum, & ab eodem in maternum idioma mandato Illustris Comitis Hojeri a Salsenstein translatum, Speculique Saxonici titulo insignitum est, uti docet *Præfatio Spec. Sax.* cui postea accessit confirmatio Caroli M. A. 810. d. 10. Febr. facta, monente *Glossa ad Land-Recht l. 3. art. 82. v. diß Privilegium.* Inde Otto I. Iure hoc de novo stabilito das Weichbild, medullam Juris Saxonici, autoritate publica donavit Anno 940. id quod privilegium sub finem Spec. Sax. adjectum testatur. v. COLER. in *Orat. de Orig. Jur. Saxon.* Et hi quidem libri, n.p. das Land-Recht und Weichbild, *Juris Saxon. Communis* nomine veniunt, quod extra Saxoniam a Lusatias, Silesiis, imo Polonis & Lithuanis observari docet COLER. in *dict. Orat.* Hujus Juris auctoritas ex usu magis quam verbis & scriptura æstimanda est. P. BERL. 3. *Concl.* 28. n. 43. illiusque defensores sunt Electores Sax. etiam adversus Jus Cæsareum. v. PHILIPP. *Vsu pract. Inst. l. 3. Ecl. 17. n. 7. seq.* Posteaquam autem Electores Saxonie non pauca Jure communi controversa aut indeterminata in suis Constitutionibus deciderunt quemadmodum *Electoris Augusti Const. ne A. 1572. Job. Georg. II. dec. de A. 1661. & Const. Nov. An. 1672.* testantur, illæque Constitutiones non æque extra Electoratum atque in Electoratu observari cœperunt, nata inde est *Juris Communis & Electoralis Saxonici* distin.
ctio.

Qio. Universum Jus Sax. vero, tanquam statutarium, striete accipiendum & e Jure Civili explicandum est CARPZ. *Proc. T. 19. art. 3. n. 16. seqq.*

XII. Altera pars tituli de Magistratum origine tractat, quam per varias mutationes Pomponius l. 2. §. 14. *seqq.* explicat.

XIII. Tertia pars de *successione prudentum* agit, quam uti studiose id. *Pomp. l. 2. §. 35. seqq. b. 2.* recenset, ita convenienti ordine illam exponit GOTHOF. *Histor. Juris C. 7.* ubi sectas quoque Sabinianorum & Proculianorum accurate recenset j. FRANZ. *Com. ff. b. 1. n. 65.*

TIT. II.

DE

LEGIBUS ET SENATUS CONSULTIS, ET LONGA CONSUE- TUDINE.

L. I. ff. t. 3.

Origine Juris spectata ad species nonnullas *Juris Civilis* descendendum erit, e quibus *Lex, Sctum & Consuetudo* præsentis tituli explicatur, quarta, nempe *Constitutio Principis*, tit. seq. comprehenditur. Pars prima hujus Tituli de Legibus agit.

I. Missa vero Legum in divinas & humanas, divinarumque in Morales, Ceremoniales,

les & Forenses, distinctione, ad humanas confertur, e quibus cum leges omnibus Communes, Naturales nempe & Gentium, MAGN. AUT. L. I. T. 2. explicaverit, leges quibusdam proprias s. civiles generaliter considerare convenit.

II. Est itaque Lex Majestatis decretum, ad salutem Reip. promulgatum, subditos ad obsequium obligans.

Legem condit Majestas, quæ in Imperio Romano-Germanico penes Imperatorem & Status Imperii simul sumtos hæret; unde conjunctim ab his Leges Universales conduntur, quæ Recessuum nomine veniunt v. FAURM. l. 2. de Jurisd. Imper. c. 2. n. 84. Principes imperii vero Leges Particulares Jure Superioritatis Territorialis ferunt. BRAUHL. Epit. Jurispr. Publ. l. 3. c. 5. §. 13. PHIL. usu pract. L. I. Ecl. 9. REINK. de R. S. & E. l. 1. Class. 5. c. 6. n. 7.

III. Per leges obligantur subditi quamvis inviti, l. 1. ff. d. ll. quibus accensendi sunt Clerici v. CARPZ. Jurispr. Cons. l. 3. d. 2. n. 7. ZIEGL. ad jus Canon. 3. t. 1. p. 635. & Advena. c. 2. dist. 8. & quoad solennitatem actus, qui geritur l. 6. ff. de Evict. l. 9. C. de Testam. CARPZ. P. 3. C. 6. d. 12. v. VINN. ad §. f. I. de Test. Ord. & quoad pœnam delicto statutam. CARPZ. P. 2. q. 54. n. 51. seqq. Solutus igitur legibus civilibus est Princeps l. 31. ff. d. ll. sive vim coactivam s. directivam spectes a. l. 31. §. 4. ff.

4. ff. ad SCT. Treb. a. l. 26. C. d. donat. inter Vir. & Ux. licet honestatis intuitu ipsum nonnunquam leges Civiles vinciant v. l. 4. C. de ll. ZIEGL. de tur. Maj. L. I. C. I. n. 28.

IV. Lex versatur regulariter circa negotia (1.) futura, non præterita, nisi nominatim & de præterito tempore & adhuc pendentibus negotiis cautum sit. l. 7. C. d. ll. (2.) frequentia l. 3. seqq. ff. d. ll. (3.) possibilia naturaliter. l. 185. ff. de R. I. & moraliter l. 15. ff. d. cond. inst. a. c. f. X. de Consuetud.

V. Lex promulgata plerumque post duas Menses N. 66. c. 1. O. P. S. prom. §. So habent. PHILIP. Us. Pract. I. l. 1. Ecl. II. obligat l. 9. C. d. ll. ad scientiam l. 3. C. eod. & ad obedientiam in foro soli directo, per consequentiam in foro conscientia. I. PETR. 2. v. 13. ita ut conscientia non liberetur, nisi quis sine dolo poenæ legis se subjecerit, quæ aut est nullitatis l. 5. C. de ll. aut alia, eademque vel cum, vel sine nullitate actus definita. l. f. & Auth. Incestas C. de Incestis & Inut. nupt. l. 1. C. de secund. nupt. VIN. S. Q. l. 1. c. 1. j. HAHN ad WESENB. §. de Legibus n. 7.

VI. Tollitur Lex prior (1.) per posteriorem legem contrariam l. f. ff. de Const. Princ. (2.) desuetudinem l. 37. §. 1. ff. d. ll. (3.) cessante penitus causa adæquata finali, lex ipsa cessat a. f. ff. ad SCT. Silan. j. l. 1. §. 3. ff. de min. FRANZ. Comm. ff. b. t. n. 75.

XII. Pars secunda hujus tituli de Senatus-
Con-

Consultis tractat. Est vero *SCtum*, quod Senatus jubet atque constituit. §. 5. *J. de J. N. G. & C.* Potestatem juris condendi senatui competiisse, *l. 9. ff. de ll.* ostendit, sed quando hoc jure usus sit senatus, controversum v. VINN. *ad d. §. 5. GOTHOFRED. HISTOR. Jur. C. 3. BACH. Vol. I. D. I. tb. 5. l. 8.* Tertia pars hujus Tituli, *longa scil. Consuetudo*, explicata est a MAGNIF. AUCTORE *l. I. T. 2. a. 12.*

TIT. III.

DE

CONSTITUTIONIBUS PRINCIPUM.

L. I. ff. t. 4.

I. *Constitutio Principis* est serium Principis placitum, ad hoc publicatum, ut legis vigorem haberet. *l. 1. ff. b l. 8. C. d. ll.* ad L. I. t. 2. a. 11.

II. Ratione effectus s. utilitatis distinguuntur *Constitutiones in generales & speciales.* *Generales* sunt, quæ omnibus profunt & dividuntur, respectu modi constituendi, in *Rescripta, Decreta & Ediçta.* *Rescripta* sunt Responsa Principis, ad Consultationem vel relationem eorum, qui Principi supplicarunt, emissa *l. f. C. d. divers. Rescript.* quæ, ut valida sint, *requiritur* præcipue (1.) ut contineant conditionem, si preces veritate nitantur *l. 7. C. eod.* quæ Jure Canon, subintelligitur

B

gitur

gitur. c. 2. X. de Rescript. Iure Saxon falsa relatio sub pœna arbitraria interdicitur v. Mand. El. ab An. 1579. §. Zetlichen (2.) ut non sint contra jus vel utilitatem publicam. l. f. C. Si contra jus vel utilitatem publ. (3.) ut adscribatur dies & Consul. l. 4. C. de div. Resc. (4) ut accedat Principis subscriptio l. 6. C. eod. (5.) ut Originalia insinuentur l. 2. C. eod. FRANZ. ad ff. b. r. n. 29. Decreta sunt sententiæ, quas Princeps causa cognita inter partes litigantes pronunciat §. 6. I. de I. N. G. & Civ. Ex. v. l. 3. ff. De his que in Test. del. Edicta sunt constitutiones generales, proprio motu a Principe ad utilitatem Reipubl. latae l. 3. C. d. ll.

III. Constitutiones speciales appellantur *privilegia*, quæ sunt jus singulare, contra legis universalis tenorem, propter aliquam utilitatem introductum l. 16. ff. d. ll. Hæc sunt intuitu finis vel *odiosa vel favorabilia* §. 6. I. de I. N. G. & C. A subiecto autem dividuntur in *realia* & *personalia*. *Realia* sunt, quæ rei tributa eid. in hærent, & ad quosvis possessores transmittuntur l. 68. l. 196. ff. de R. I. & ff. de Iure imm. e. g. immunitates prædiis concessæ. *Personalia*, quæ personæ concessa illi in hærent, & cum ead. extinguuntur. dd. ll. Indulgentur vero vel toti cuidam Ordini personarum, dicique possunt communiter *personalia*, ut privilegia Doctoratus; aut huic vel illi individuo, & appellari possunt naturali-

raliter personalia. Personalia non transeunt ad heredes quatenus tales, nisi coeperit privilegio viva persona privilegiata esse locus. *a. l. 18. §. f. ff. de min. l. 6. ff. de in integr. rest. v. MAGNIF. AUCT. S. Iur. C. Ex. 2. tb. 29. Conf. FRANZ. Com. ff. b. t. num. 139. seqq.*

IV. *Privilegia Personalia personæ, realia rei interitu totali extinguuntur d. l. 68. ff. de R. J. Tolluntur item renunciatione. a. l. 29. C. de Pact. non usu, quando utendi haud defuit occasio a. l. 1. ff. de Nund. & abusu. c. 4. o. 24. X. de privil. a. l. 12. de dignit. Denique Privilegia sunt respectu concedentis latissime, l. 3. ff. de Const. Princ. respectu tertii, ne illi fiat præjudicium, strictissime interpretanda l. 2. §. 10. 16. ff. ne quid in loco publ.*

TIT. IV.

DE

STATU SERVILI.

Quoniam juris, de quo dictum est, Objectum constituunt personæ vel Res *v. §. 12. I. t. 3. aph. 5. de I. N. G. & C. Personæ v. in triplici statu, vel libertatis, vel familiæ, vel civitatis constitutæ sunt. l. f. ff. de Cap. min. ea, quæ circa statum libertatis restant, in primis e libro ff. 40. brevissimis annectere licebit.*

I. *Servi statum servilem amittunt per manumissionem, quæ est de manu datio, seu de potestate dominica dimissio. Manumitti potest*

Ad. l. 1. Jov. L. 40. ff. t. 1. de Manumissionibus;

B 2 test

test servus proprius, etiam infans l. 25 ff. de Manum. furiosus l. 26. ff. eod. aut in ventre constitutus l. 14. C. de Fideicom. libert. Fit autem manumissio, vel a Domino, vel a lege. A domino aut verbis aut factis expeditur. Facto manumissio contingit, quando Dominus instrumenta, e quibus servi conditio probari potest, servo dat vel corrumpit presentibus quinque testibus l. 1. §. 11. C. de Lat. lib. toll.

L. 40. ff. t. 2.
de Manu-
miss. vin-
dicta.

II. Verbis manumissio fit vel inter vivos vel ultima voluntate. Inter vivos, Vindicta, cum manumittendi voluntate a Domino declarata, Licetor hujus Magistratus Majoris Virgulam capiti servi manumittendi imponit, accedentibus verbis solennibus (quæ postea, licet non dicerentur, pro dictis habita sunt l. 23. ff. d. t.) nomenque manumissi ad

L. 40. ff. t.
3. de Ma-
numissio-
nibus, quæ
servis ad
universita-
tem perti-
nentibus
imponun-
tur.

acta refertur. HILDEBRAND. in Antiquit. verb. Manumissio. Hæc potestas manumittendi servos suos, quæ dominis singulis concessa per div. Marcum, omnibus Collegiis licitis tributa est l. 1. ff. de Manumissionibus, quæ servis ad universitatem pertinentibus imponuntur.

L. 40. ff. t.
4. de Ma-
numissis
test.

III. Ultima voluntate fit manumissio vel verbis directis & datur libertas directa, vel precariis & datur libertas fideicommissaria. Directa libertas testamento valido l. 23. ff. de Manum. test. & codicillis testamento confirmatis conceditur l. 43. ff. de Manumiss. Testum. five pure, five sub conditione, five in diem l. 23. ff. eod. Qui libertatem sic non pure tributam habet, statum liber dicitur & describitur

bitur, quod sit is, qui statutam, & destina-
tam in tempus vel conditionem libertatem
habet *l. 1. ff. de statu liber. Fideicommissaria li-*
bertas appellatur, quæ verbis precariis & ab
intestato & codicillis testamento non confir-
matis relinquatur. *d. l. 43.*

IV. Hactenus dictum *de libertate*, quæ a
domino datur, jam agendum de illa, *quæ a*
lege dependet, & ipso jure tribuitur, quando
necem domini servus detexit, aut pro dere-
lictio ob gravem infirmitatem a Domino ha-
bitus est, *l. 5. l. 2. ff. Qui sine manum. ad libert.*
perv. Concessam libertatem tollit ademptio li-
bertatis, tam a testatore, quam lege facta *l. un.*
ff. de adempt. libert. Manumissionem facien-
dam impedit *Lex Ælia Sentia*, si vel in fraudem
Creditorum, vel a persona inhabili fiat *pr. §.*
§. 4. J. Qui & ex quib. caus. man. non poss.
Præterea liberti ad ingenuitatem perveniunt
jure aureorum annulorum a Principe impetra-
to (nam liberti ferreis annulis utebantur)
quod postea per *N. 78. c. 1.* sine speciali impe-
tratione datum est, & tum quidem salva ma-
nent Patronatus jura *l. 5. l. 6. ff. de Jur. aur.*
annul. Quæ omnia pereunt, quando liberti-
ni per Principem consentiente Patrono iis
restituuntur natalibus, in quibus initio o-
mnes homines fuerunt *l. 2. ff. de Natalibus re-*
stituend. Verum Jure Nov. & hic Principis
consensu opus non est *d. N. 78. c. 1.*

V. Consistit alias *Jus Patronatus partim* *L. 37. ff. t.*

14. de Jure *in jure succedendi* de quo §. 1. l. de success.
 Patrona- libert. agit, partim *in obsequio* & reverentia,
 tus. Patrono præstanda d. N. j. l. 4. l. 15. ff. de Jure
 L. 31. ff. t. Patronatus l. 9. de Obseq. Par. & Patron. præst.
 15. de ob- Cum vero Patroni nonnunquam operas a li-
 sequiis Pa- bertis peterent, ex per stipulationem l. 5. ff. de
 rentibus & Oper. libert. item jusjurandum l. 7. ff. eod.
 Patronis Oper. libert. item jusjurandum l. 7. ff. eod.
 præstandis. promittebantur, quarum aliæ in ministerio
 L. 58. ff. t. quodam consistebant & officiales, aliæ in arti-
 1. de Ope- ficio & artificiales appellabantur l. 6. ff. eod.
 ris libertor- utraque victu vestituque liberti regulariter
 rum. præstabantur l. 18. ff. eod.
- L. 40. ff. t. VI. Denique *ex hoc statu personarum na-*
 12. de libe- scitur actio præjudicialis, qua vel in libertatis
 rali causa, possessione constitutus in servitutem petitur,
 vel in possessione Servitutis collocatus ad li-
 bertatem provocat l. 1 l. 10. de Liberali causa.
- L. 40. ff. t. Quib. A quo provocandi jure excluduntur, qui se
 13. ad liberta- venire passi sunt, l. 3. ff. quib. ad libert. procl.
 tem pro- non lic. Pariter ei, qui se ingenuum esse asse-
 clamare rit, tribuitur actio, qua ingenuitatis jura nan-
 non licet. ciscatur, l. 1. l. 6. ff. si ingen. esse dic. Propter
 L. 40. ff. t. odium servitutis autem definitum est quin-
 14. Si inge- quennium, ut eo elapso de defuncti conditio-
 nus esse ne in partem deteriorum non amplius quæ-
 dicitur. reretur l. 1. pr. & §. 4. ff. ne de stat. def.
 L. 40. ff. t. 15. Ne de post. quinq. Ne vero in status controversia
 15. Ne de statu de- Domini cum servis colluderent, hæc pœna
 functorum definita est, ut per collusionem Domini vel
 post quin- quærat. libertus vel ingenuus judicatus ejus, qui col-
 quennium lusionem detegit, servus vel libertus fieret.
 quærat. L. 40. ff. t. l. 1. seqq. ff. d. Collus. detegenda. VII.
 16. de Col-

VII. *Proprios homines* magnam cum servatione de-
 vis habere affinitatem MAGNIF. AUT. l. i. t. 4. ^{segenda.}
 a. 4. ostendit, de quibus occasione superio-
 rum monendum est paucissimis, quod iidem
Iuris Civitatis sint incapaces. Conf. BRUNING.
de Var. Univers. Specieb. Concl. 40. l. 6.
Stamm de servit. pers. l. 3. c. 20. nec a Gle-
 ba, cui semel adscripti sunt, invito domino
 suo discedere possint, concessa dominis pote-
 state eos actione utili præjudiciali cum omni
 sobole & peculio repetendi. HAHN. *ad WE-*
SENB t. de stat. hom. num. 5. MEV. *ad Ius Lu-*
bec. l. i. t. 3. art. 3. Liberantur autem homi-
 nes proprii a Domini potestate, vel volente do-
 mino, vel Lege. Dominus manumittendi vo-
 luntatem vel expresse vel tacite declarat.
Expresse vel inter vivos dato manumissionis
 instrumento sive affrancamento Ger. *Laß: oder*
Loß: Brieffe, aut manumittendi animo alias
 sufficienter, e.g. in præsentia testium, detecto,
 vel *ultima voluntate*, manumissione heredi
 mandata. *Stamm l. 3. c. 37. num. 4. seqq.* Ta-
 cite manumittendi intentio die *Ab: oder Er-*
lassung ostenditur per præscriptionem viginti
 annorum, quoties homo proprius tamdiu
 bona fide in possessione libertatis moratus est
 l. 2. C. de Præscr. long. temp. quæ pro libert. j.
 l. 28. ff. de V. S. aut dignitatem, ad quam, cum
 illius alias sit incapax, homo proprius sciente
 & non repugnante domino evchitur, nec
 interest, utrum hæc dignitas *togata* e.g. Se-
 nato-

natoria, an vero sagatae. g. Tribunitia sit a. l. 34 ff. d. op. libert. a. l. 6. C. Qui milit. poss. l. 12. HAHN. ad WES. t. de Nat. rest. PHILIP. Ufu Pract. Inst. l. 1. Ecl. 39. Legis voluntate liberantur homines proprii a Dominorum potestate per inhumanam Dominorum crudelitatem a. §. 2. J. de his, qui sui vel al. l. 1. C. de Emend. serv. j. Auth. Qui rem. de sac. sanct. Eccl. add. PHIL. Ec. 43. Et Principis auctoritate quoties is vel ipse vel per alium manumissionem facit, quam potestatem Comitibus nonnunquam inferi docet d. PHIL. Ecl. 38. n. 6.

II. X. Quamvis hominibus propriis accenseri nequeant *Tuguriola Nobilium ruri inhabitantes* ea conditione, ut operas, ad culturam agrorum & triturandum frumenta mercede certa locent, die *Häusler Lohn* oder *Erbs Drescher*, invito tamen domino hi domicilium mutare nequeunt a. l. 5. C. de obl. Et Act. v. prejud. ap. PHILIP. d. l. 1. Ecl. 38. n. 5.

TIT. V.

DE

PACTIS DOTALIBUS.

L. 23. ff. t. 4.

Ad l. 1. T. 8. aph. 6. De statu libertatis actum est in praecedentibus, hinc ordine exigente ad statum Familiae pergendum, qui cum a nuptiis tanquam principio dependeat, nuptiis vero plerumque dos accedat, de Pactis circa dotem initis tractari par est.

I. Pa-

I. *Pacta dotalia* sunt conventiones de dote inter Conjuges vel eos, qui dotem dant, promittunt, suscipiunt, aut repetere possunt, in iur. a. l. un. §. 1. C. de R. U. A.

II. *Pacta dotalia constituuntur Consensu tam scripto quam non scripto d. l. un. §. 1. ZOES. b. t. n. 4.* dummodo hic legitime e. g. per testes juratos probari queat. CARPZ. P. 2. C. 4. d. 8. licet pacta dotalia melioris probationis gratia in scripturam redigi soleant. l. 4. ff. de Pign.

III. *Ineunt hæc pacta*, qui dotem dant, promittunt, suscipiunt, aut repetere possunt d. l. un. §. 1. l. 6. C. de dotis promiss. ita, ut muliere pacifcente nec Iure Saxon. Curatoris consensum adhiberi necesse sit. CARPZOV. P. 2. C. 43. d. 9. nisi ab eadem dos æstimata detur, cujus æstimatio venditionem sapiat d. l. un. §. 9. CARPZOV. c. l. aut mulier in minorennitate sit a. Rec. Imp. de Anno 1548. Tit. von den Pupillen und Minderjährligen Kindern. *Concipiuntur pacta dotalia primario* de dote & donatione propter nuptias, *secundario* de iis, quæ doti affinia sunt, e. g. Paraphernalibus & receptitiis. Is qui dat dotem ab initio, dotis danda legem, quam velit, etiam citra personam mulieris, dicere potest, non vero post datam dotem l. 7. ff. h. l. un. §. 13. C. de R. U. A. & servanda est lex, quam quis, cum dotem daret, dixit l. 1. C. de Pact. conu. nisi bonis moribus repugnet l. 5. §. 1. ff. b.

aut dotis causam deteriore reddat l. 4. l. 14. ff. b. vel liberis, parentibus secundas nuptias contrahentibus, in legitima noceat, a. l. 19. C. de donat. ante Nupt. j. l. 8. C. de Inoff. test. CARPZ. P. 2. C. 43. d. 18.

IV. Dividuntur *Paëta dotalia in simplicia & mixta*; *Simplicia* sunt, quæ per modum contractus fiunt vel de parte, vel universitate bonorum disponunt, tempore solutionis licet in diem mortis dilato CARPZOV. d. l. d. 1. & 6. *Mixta* dicuntur, quæ præter dotem dotique affinia de futura successione per modum ultimæ voluntatis agunt. *Simplicia* duos, *mixta* vero quinque testes ad sui validitatem requirunt, si fiant extrajudicialiter l. f. C. de donat mort. Caus. nam paëta tam per Conjuges quam eorum Parentes CARPZ. d. Const. 4. MOLL. ad eand. n. 4. etiam judici soli CARPZ. part. 3. C. 2. d. 7. judicialiter insinuata testes nullos desiderant; quia superfluum est privatum testimonium cum publica monumenta adsunt l. 31. C. de Donat. j. l. 19. C. de Testam. P. 2. Const. 43. El. ibique CARPZOV. d. 3. Cæterum *paëta dotalia*, quæ *simplicia* vocantur, si quingentorum solidorum quantitatem transcendunt, judici *insinuanda sunt*, a parte viri, non mulieris, alias, quatenus utilitatem viri concernunt, nulla redduntur N. 117. c. 2. HAHN ad WESENB. b. f. n. 4. verb. sanc.

V. *Paëta dotalia pariunt obligationem, & actionem*; & quidem uxori & per virilem se-

sexum ascendentibus, siue promissa siue data sit dos *v. BACH. V. 1. D. 6. tb. 2. l. d. tribuitur actio ex stipulatu*, quandoquidem, etiam si facta non sit, re ipsa subsequuta esse stipulatio intelligitur *l. un. pr. §. 1. C. d. R. U. A.* extraneis vero, quoties expressa stipulatio adjecta, actio ex stipulatu, *d. l. un. §. 13.* quoties adjecta non est, actio præscriptis verbis *a. l. 6. C. de iur. dot. j. l. un. §. 13. C. de R. U. A. competit.*

VI. Tolluntur pacta dotalia per modum contractus celebrata partis utriusque dissentiu *a. l. 58. ff. de pact.* per modum ultimæ voluntatis condita alterius voluntate *a. l. 4. ff. de adim. vel transf. leg. wiss. ad ff. b. t. tb. 24.* Utraque vero, nulla liberorum facta mentione, per liberos supervenientes *a. l. 7. ff. de bon. damnat. j. l. 7. de lib. vel postb. her. CARPZ. ad d. Const. 43. d. 13.*

TIT. VI.

SOLUTO MATRIMONIO DOS
QVEMADMODUM PETA-
TUR.

L. 24. ff. t. 3.

Dotis dominium sic transferri solet in maritum, ut sit revocabile *l. 9. C. de R. V. l. 30. C. de iure dot.* Qua igitur actione dos data ab ipso repeti possit, hoc loco recensendum est.

I. Ad repetendam dotem præcipue comparata est *Actio ex stipulatu* quæ est actio persona-

sonalis, rei persecutoria, bonæ fidei *l. un. §. 2. C. d. R. V. A. §. 29. I. de Act.* daturque soluto matrimonio ei, qui jus repetendi dotem habet adversus eum, qui dotem reddere tenetur ad hoc ut vel dotem salvam, vel ejus æstimationem restituat.

II. *Nascitur hæc actio e stipulatione vera vel ficta l. un. §. 13. & locum habet soluto matrimonio; nam eo constante dos uxori non debet refundi sine legitima causa l. un. C. si dos Const. mat. sol.* qualis est e. g. inopia mariti v. *l. 29. C. de Jur. dot. & necessitas alendi parentem v. l. 73. §. 1. ff. de Jur. dot. wiss. b. t. th. 16.*

III. *Actiõnem hanc ex stipulatu instituit, qui jus repetendi dotem habet, id quod pro casuum diversitate competit vel patri vel uxori soli, vel utrique vel extraneo, vel eorum heredibus. Pater solus repetit dotem profecticiam divortio, nulla rationabili causa existente, ab uxore factio. N. 22. c. 19. item mortua in matrimonio filia, sive hæc in potestate patris tempore mortis fuerit, sive non l. 4. C. de solut. mat. l. 5. ff. de divort. l. 6. ff. de Jur. dot. l. 59. ff. b. t. nec interest, utrum liberi e filia superstites nec ne a. l. 48. ff. b. l. 12. l. 26. ff. de Pact. dot. quod posterius quamvis Iuri Civili conveniat BACH. V. 2. D. 7. th. 11. l. c. usu tamen fori contrarium esse receptum docent THESAURUS Dec. 190. OLDENDORP. Class. 4. act. 26. f. MAGNIF. AUT. S. I. C. Ex.*

Ex. 30. tb. 49. HAHN. ad WESENB. b. t. n. 3.
 Sola uxor dotem repetit profectitiam, si vel emancipata est, vel pater decessit *a. l. 17. ff. de Eviēt. l. un. §. 11. C. de R. V. A.* adventitiam vero, quando extraneus nec stipulationem nec pactum de reddenda dote interposuit *d. l. un. §. 13.* nulla distinctione adhibita, utrum morte, an vero divortio culpa mariti accidente solutum sit matrimonium. Utrique i. e. *§. patri & uxori* ejus filix jus repetendæ dotis datur, cum dos est profectitia, filiaque in potestate patris constituta *l. 2. §. 1. ff. b. j. l. 28. ff. de Jur. dot. Extraneus* (sic vero appellatur omnis, qui non est parens virilis sexus, & in potestate dotatam personam non habet *d. l. un. §. 13. f.*) actionem hanc ex stipulatu instituit, quando expressim sibi dotem reddi est stipulatus *d. §. Recensitum jus intentandi hanc actionem jure hereditario ad heredes transit. d. l. §. 6. j. l. 29. ff. d. O. & A.* præterquam quod eo casu, quo & patri & filix jus repetendi dotem profectitiam competere dixi, Patre etiam post litem contestatam decedente, dos omnimodo ad mulierem pertinet *d. l. un. §. 11. & 14. C. de R. U. A.*

IV. *Conceditur actio ex stipulatu adversus eum, qui dotem restituere tenetur, videlicet maritum, qui sui juris est, sive ipsi, sive alii ejus voluntate data sit dos, item adversus socerum, in cujus potestate maritus est, sive*
 socero,

focero, sive matito illius iussu vel non iussu soluta sit, l. 22. §. 12. ff. solut matr. nec non adversus foceri maritique heredes d. §. 12. l. 46. ff. b. etiam fiscum l. 2. C. b.

V. Tendit hæc actio principaliter ad restitutionem dotis, quando res dotales inæstimatæ vel æstimatæ tantum taxationis gratia translatae sunt a l. 21. C. de Iur. dot. ad restitutionem æstimationis vero, quoties æstimatione venditionis ergo facta maritus pretii debitor effectus est l. 5. C. eod. Minus principaliter actione hac petitur a merito præstatio doli, latae, levis culpæ l. 17. ff. de Iur. dot. nec non fructuum pro rata communicatio l. 11. ff. 6. Iure Saxon. autem solus maritus percipit fructus, postquam agri culti rastrisque subacti sunt. Land-Recht, l. 3. a. 76. CARPZ. p. 3. C. 32. d. 6.

VI. Effectus hujus actionis est restitutio dotis, quæ in re immobili statim, in re mobili intra annum spatium fieri debet l. 1. §. 7. C. d. R. U. A. Qui effectus vel pro parte vel in solidum impeditur. Pro parte propter beneficium competentiae personale, quod ob reverentiam marito tributum est, ita, ut huic renunciari non possit l. 12. l. 13. l. 14. §. 1. ff. b. non vero illius heredibus d. l. 2. exceptis filiis l. 18. eod. Restitutio in solidum impeditur (1.) propter malitiosum uxoris divortium l. 38. ff. b. & adulterium N. 117. c. 8. (2.) Propter interitum rei dotalis venditionis gratia

tia non æstimatæ sine culpa mariti acciden-
tem. l. 24. ff. b. CARPZ. P. 2. C. 42. d. 19.
20. 21.

TIT. VII.

AD MUNICIPALEM ET DE
INCOLIS.

I. Statu libertatis & familiæ perpenso ad AdL. 1. Tit.
statum Civitatis ducimur, cujus laudabiliter 13. aph. 1.
dirigendi ergo Jus municipale inventum l.
35. ff. b. & municipiis a Romanis non raro re-
lictum est vid. l. 37. ff. de reb. auct. jud. wiss.
C. ad t. d. V. S. d. 7. th. 10. id quod consistit
primo in personis Tit. 1. 2. 3. Secundo in Mu-
neribus & honoribus obeundis T. 4. 5. 6. 7.
Tertio in rebus & pecuniis municipalibus. T.
8. Quarto in decretis ab ordine faciendis T. 9.
Quinto in operibus publ. T. 10. Sexto in Iu-
re Nundinarum. T. 11. & censuum T. 15.

I. Personæ de quibus jus municipale dis-
ponit, sunt vel privatæ, ut municipes & in-
colæ, vel publicæ ut decuriones, de illis
hoc t. 1. agitur, de his tit. seq. *Municipes* aut
cives apellantur personæ, quæ in municipiis
jus Civitatis habent ac suffragiorum, hono-
rum & onerum sunt participes v. l. 1. §. 1. ff.
b. MAGNIF. AUT. S. I. C. Ex. 50. th. 48.

II. Cum vero jus municipii vel per originem
vel per assumptionem quærat, nata inde est
municipum in originarios & voluntarios di-
stinctio. *Originarii* sunt vel vere per Nativita-
tem,

tem, vel *fictē* per manumissionem aut adoptionem tales l. 1. pr. ff. b.

III. *Nativitas* filium facit municipem illius Civitatis, cujus municeps Pater est l. 1. §. 2. ff. b. Is vero qui ex vico ortus est, eam Patriam intelligitur habere, cui Reipublicæ vicus ille respondet l. 30. ff. b. v. CARPZ. P. 2. C. 5. d. 1. n. 6. 7. Matris municipium non sequitur filius, nisi vel spurius sit, vel hoc Privilegium certæ civitati concessum fuerit d. l. etiamsi casu alibi edatur partus l. 3. C. de Municip. Hoc domicilium *nativitatis* Jure Civili mutari non potest l. 6. ff. b. l. 4. C. eod. potest quoad effectus civiles v. l. 31. ff. d. R. l. mutari moribus GAIL. l. 2. obs. 36. n. 5. seqq. HAHN. h. num. 4. FRANZ. l. 1. Ref. 16. num. 44. CARPZ. Proc. T. 3. art. 1. num. 7. seqq. LAUTERB. V. 2. D. 6. de domicilio c. 1. tb. 14. *Manumissio* jus municipii tribuit liberti in loco uno vel pluribus, ubi illud Patronus habet l. 22. l. 27 ff. b. *Adoptio* jus municipii Patris adoptivi filio adoptivo largitur, ita tamen, ut cum jure municipii, quod ipse a Patre naturali habet, cumuletur. l. 15. §. f. l. 17. §. 9. ff. b.

IV. *Municipes Voluntarii* sunt per *allectionem* s. *assumptionem*. *Allectio* est ejus qui Civis non erat, in numerum civium receptio. *Jus recipiendi Civem Senatui Civitatis* tributum est v. Er. l. Gebr. d. A. 1609. tit. In Just. Sachen §. Ebenermassen; debet autem in

in assumptione fieri I. *in Conditionem* recipiendi *inquisitio*. Nam jure Civitatis donari non solent Hæretici a. l. 4. C. *de Hæret.* infames, banniti, Iudæi, Cives & subditi alieni. A. B. c. 16. incertæ originis (unde origo per literas natalitias probari solet) homines, le nones, usurarii, circulatores, &c. MAGNIF. AUT. S. I. C. b. th. 50. HAHN. ad WES. b. II. *Certæ pecuniæ solutio*, quæ vocatur das Bürger-Geld, cujus quantitas plerumque arbitrio Senatus relicta est. III. *Juramenti de obsequio & fidelitate præstatio*, quæ, licet regulariter solennis sit, loco ejusd. tamen in personis certis honoratis & Clericis alicubi recepta est stipulata manu facta promissio, ut testatur de Civitate Misnensi Er. d. 1. Geb. de A. 53. 57. §. 107. IV. *Receptio in matriculam v. cit. Dd.*

V. *Incola, Einwohner est*, qui in aliqua Civitate domicilium constituit, atque ad munera publica sustinenda obstrictus est, Jure Civitatis non impetrato l. 22. §. 2. l. 29. ff. b. l. 5. C. *de Incol.* Hic a municipe plurimum differt, & non nisi in gradu remissiori civis appellari potest, quia suffragiorum & honorum incapax est. l. 3. C. *de Incol.* l. 7. C. *eod.* v. ECK C. ff. b. t. §. 8. *Constituitur domicilium* animi destinatione, cum facto habitationis conjuncta l. 20. ff. *ad Munic.* l. 2. l. 7. C. *de Incol.* idque in duobus locis nonnunquam haberi potest l. 27. §. 2. ff. b. l. 5. ff. *eod.*

C

Consti-

Constituunt domicilium rationis usu non de-
stituti seu Pater, seu Filius familias *l. 3. l. 4. ff.*
b. v. plur. MAGN. AUCT. Jurispr. l. 4. t. 5.
aph. 3.

VI. *Cives & incolæ* (1.) *obligantur* Domi-
no territoriali, in cujus territorio jus Civita-
tis impetrant aut domicilium constituunt, ad
fidelitatem, obedientiam & subjectionem
præstandam (2.) Magistratibus loci inferio-
ribus ad reverentiam & obsequium, pro juris-
dictionis concessæ modo exhibendum. (3.)
Munera civilia ferre tenentur *l. 29. l. 21. §. 2.*
ff. b. (4) Coram Magistratibus municipalibus
in causis ad eorundem Jurisdictionem perti-
nentibus conveniri possunt, *l. 29. ff. b.* Pro on-
neribus *fruuntur* etiam *emolumentis* civitati
communibus ex Jure Commerciorum, foro,
balneo, spectaculis, &c. *l. 27. §. 1. ff. b.* Quan-
quam *diversa in eo Civium & incolarum sit*
conditio, quod incolæ ad honores & similia
non adhibeantur, item Jura commerciorum,
pascuorum &c. (v. *Er. 1. Geb. d. An. 1612.*
t. Bon Iust. Sachen §. 31.) plerumque vel
denegata vel angustis limitibus circumscri-
pta habeant, quibus jus civitatis nacti multo
liberius utuntur. *Conf. LAUTERB. d. V. 2. D.*
6. c. 8. th. 54. 55. seqq.

VII. *Ius municipii vi adoptionis* quaesitum
per emancipationem *extinguitur l. 16. ff. b.*
Illud vero, quod *Nativitate vel assumptione ac-*
quisitum est, item *Jus incolatus*, renunciatio-
ne

ne bona fide facta l. 34. ff. b. vel expressa vel tacita, ut actuali voluntatis & habitatio- nis mutatione, tollitur, dummodo habitatio- nis mutatio fiat legitime secundum statuta Civitatis: ubi enim Censuræ emigrationis Nachsteuer, Abzug, Abfahrt, Abschoss, receptus est, ibi iste in Civitate, quæ deseritur, pro quan- titate statuto vel moribus definita, solven- dus est GAIL. l. 2. O. 36. n. 9. Item quoties emigratio statuto expresso prohibita est, re- nunciatio regulariter nullum habet effe- ctum v. MEV. ad Jus Lubec. l. 1. t. 2. art. 2. n. 70. In dubio tamen statutum ita interpretan- dum est, ne facultas Juri Civitatis renuncian- di ademta censeatur a. l. 71. §. 2. ff. de Cond. Et dem. HAHN. ad WESENB. b.

DE
COLLEGIIS ET CORPORI-
BUS.

L. 47 ff. t. 22.

Hactenus considerati sunt municipes sim- pliciter, jam spectandi veniunt, quatenus vel sunt in Collegio vel extra Collegium.

VIII. Collegium est plurium personarum ejusdem potestatis & muneris rerumque ad id pertinentium societas, Principis autoritate firmata l. 1. ff. de Coll. Et Corp. j. l. 85. ff. de V. S. ubi wiss. Dividuntur Collegia in licita Et illicita. Licita sunt, quæ autoritate Principis sunt

sunt confirmata l. 1. ff. b. Magistratus inferior enim jus confirmandi non habet HAHN. ad WESENB. b. t. verb. *postea*. Illicita, quæ non confirmata l. 1. ff. b. l. 8. C. de Hered. Inst. De licitis loquitur definitio tradita, ea que ad sui constitutionem tres ad minimum personas requirunt. l. 85. ff. de V. S. v. ANT. MATTH. de Crimin. l. 47. t. 15. n. 12. ad conservationem una persona sufficit l. 7. §. 2. ff. *Quod cuj. univ.* CARPZ. P. 2. C. 6. d. 17. n. 4.

IX. Permissum est Collegiis licitis pactio- nem, quam velint, sibi ferre, dum ne quid ex publica lege corrumpant l. f. ff. b. *Hodie statuta Collegiorum* confirmanda sunt a Principe v. WEHNER. *Observ. pract. v. Zunfft In- nungen, Gilden-Meister.* Solet autem Magi- stris Collegiorum, den Zunfft-Meistem, statu- tis certa Jurisdictio concedi, qua in rebus ad Collegium pertinentibus utantur CARPZ. P. 2. *Const. 6. d. 9.* quæ tamen ad alias cau- sas aut delicta publica extendenda non est. id. d. 10. §. *Dec. 285.*

X. Collegium illicitum constituentes in- cidunt in pœnam arbitrariam, aliquando im- peratur nuda dissolutio, concessa pecuniæ communis partitione l. 3. ff. b. quando Cri- minis publici rei fiant, v. l. 2. ff. b. §. *ap.* ANT. MATTH. de Crim. l. 47. t. 15. c. 2.

DE

DECURIONIBUS ET FILIIS EORUM.

L. 50. ff. t. 2.

Juris Municipalis Cap. primum personas considerabat, easque vel privatas vel publicas, de Privatis actum est progrediendum igitur ad publicas, quæ sunt Decuriones.

I. Sunt autem decuriones Personæ, quæ in municipiis consilio publico vacant, quasi Curia suæ Senatores *a. l. 33. l. 41. C. de decur.* E Decurionum numero legi solebant Duum-Viri, Consulum personam referentes & defensores Civitatum, Tribunis plebis similes. *v. HILL. ad DON. l. 2. c. 21. l. c.*

II. Decurionum alii sunt *Nativitate l. 31. C. b. alii Electione.* Eligi possunt Filiifamilias *l. 5. C. b.* etiam spurii & incestuosi vitæ honestæ, ita tamen, ut his Competitor legitime natus præferatur *l. 3. §. 2. l. 6. ff. b.* item illiterati *l. 6. C. b. non v. minores viginti quinque annis, nisi ex justa causa, qui electi suffragium in Curia non ferunt. l. 8. ff. de Mun. l. 6. §. 1. ff. b.* neque relegati *l. 15. ff. ad munic.* aut Criminum Capitalium rei *l. 17. §. 12. ff. eod.*

III. Decurionum munus est Rempubl. administrare *l. 8. ff. de muner. præcepta Præfidum exequi l. 47. C. b. pecuniam publicam*

tractare l. 2. §. 1. ff. ad Munic. exigere tributa l. 17. §. 7. ff. eod. Ad hunc decurionatum cives etiam inviti olim magno cum rigore compellebantur l. 51. C. b. l. un. C. si Curial. rel. civ. l. 1. ff. b. Hodie cum detrectatoribus Magistratum & senatoriæ dignitatis mitius agi solet, jam pœna amittendæ habitationis in Urbe, jam carceris, jam pecuniaria dictata v. HAHN. ad WESENB. b. t. n. 2.

IV. Decuriones propter privilegium concessum torturæ non subjiciuntur, fustibus non castigantur, in metallum non damnantur, quod jus etiam ad filios transit, idemque in eo, qui desit esse decurio, obtinet. l. f. l. 2. §. 2. ff. b. Id quod hodie ad Magistratus, qui legitime deposuerunt dignitatem, applicant, his enim ordinem immunitatemque conservari volunt Dd. l. in d. l. ff. Præterea facultatibus lapsi decuriones e publico aluntur l. 8. ff. eod.

V. Ab his Decurionibus frequens ducitur argumentum ad Magistratus & senatores Civitatum Provincialium Rath; Männer oder Rath; Herrn, modo nulla diversitatis ratio appareat. Senatores autem Civitatum vel Imperialium vel amplissime privilegiatarum longe potioris sunt conditionis. Sed liceat, tilitate summa monente, potiora, quæ circa Magistratus municipalis Conditionem & privilegia hodie observari solent, inprimis e prælaudato HAHN. ad WESENB. b. t. n. 5. referre.

ferre. Ubi præsupponitur Magistratum hunc inferiorem secundum formam receptam homagium præstitisse domino territorii susceptum ab eod. Regimine *v. c. 13. X. de Maj. & obed.* Civitatisque jura a Domino territoriali esse confirmata. Quo præmissis plerumque Civitates habent Jura sequentia, & quidem circa res humani juris (1.) jus exigendi juramentum obsequii a Civibus: formulam Lipsiæ usitatam *v. apud. ZIEGL. d. Iur. Maj. l. 1. C. 29. Th. 15.* (2.) Jus mixtum Imperium exercendi *a l. 26. ff. ad Munic. j. l. f. de Off. ej. cui mand. v. ZIEGL. ad LANCELL. l. 3. t. 1. §. 10. verb. vel superioris.* (3.) Jus braxandi *v. l. 3. C. de Commenc. & merc.* adeo, ut singulis Civitatibus Jure Saxon. fundatum de Jure privilegium competere, ne infra milliare circum circa vinum vel cerevisia extranea venalis habeantur, & ne fiant hujusmodi decoctiones, asserat *ZIEGL. de iur. Mai. l. 1. c. 43. Th. 8.* (4.) Asservationem armorum ad defendendos limites, *Freyschiessen. Conf. ZIEGL. d. Tr. l. 1. C. 33. Th. 32.* (5.) Jus metata & in hospitationes distribuendi *l. 3. C. metat.* (6.) Jus tacitæ hypothecæ in bonis administratorum *l. f. C. Quo quisque Ord. BERLICH. P. 1. Concl. 67. n. 41. & seq.* (7.) Jus archivi *N. 15. c. 5. & actorum conficiendorum l. f. de Magist. munic.* quo refertur jus attestandi de actibus voluntariæ Jurisdictionis *l. 31. C. de donat.* (8.) Jus indicendi collectas forenses

Standt oder Markt-Geld, quia forum est universitatis it. colligendi distribuendique collectas & accisas (9) Jus Sigillorum, (10.) Jus servandi claves portarum, (11.) Jus dandi Tutores, quod Jure Civ. sub distinctione competebat §. 1. I. de Attil. Tut. ubi VINN. Jure moderno indistincte concessum est *Recess. Imp. de An. 1577. rubr. Von Pupillen und Minderjährigen SCHULZ. Syn. Inst. Imp. t. de Attil. Tut. lit. a.* (12.) Jus praelationis inter chirographarios ratione Crediti l. 38. §. 1. ff. de reb. auct. jud. poss. ratione tributi in prima Classe collocantur. CARPZOV. P. 1. C. 28. d. 47. j. RICHTER de Jure & Priv. Cred. c. 2. membr. 5. n. 1. BERL. P. 1. Concl. 64. n. 164. (13.) Jus mittendi deputatos, BRAUTL. *Epit. Jurispr. publ. l. 4. c. 3. n. 6.* de Jure Civ. vid. l. 1. 4. §. 5. ff. de legat. Civitates liberae legatos mittunt BRAUTL. c. l. (14.) Jus tuendi & Curandi, non instituendi Collegia l. 1. ff. *Quod cujusque univers.* (15.) Jus creandi Magistratum e suo corpore, aliquando illimitatum, aliquando limitatum, (16.) Immunitatem a serviciis, von den Frohn-Diensten, (17.) Jus habendi inspiciendique pondera & mensuras, l. 9. C. de Defens. Civ. j. l. 9. C. de susceptoribus. l. 10. ZIEGL. d. Tr. l. 1. c. 45. th. 12. (18.) Jus habendi arcam communem l. 1. §. 1. ff. *Quod cujusque univ.* Circa res divini juris habent Magistratus municipales plerumque (1.) Jus exigendi impensas ad

ad restorationem Templorum & constituen-
di Provisores, (2.) Jus erigendi Scholas, salvo
tamen Episcopali Jure. v. ZIEGL. d. Tr. l. 1.
c. 23. tb. 3. (3.) Jus pro mendicis colligendi
eleemosynas, quas etiam ob necessitatem
Reipubl. certo modo imperari posse tradit.
FRANZ. l. 2. Resp. 7. n. 28.

DE
ALBO SCRIBENDO.

L. 50. ff. t. 3.

VI. Decurionum nomina in albo s. ta-
bula olim scribebantur eo ordine, quo Lex
municipalis præcipiebat. Lege cessante ha-
beatur dignitatis ratio, in quo major mino-
ri & inter pares antiquissimus præferebatur.
Nullo ordine functi locabantur prout quis-
que eorum in ordinem venerat. Idem ordo
in sententiis ferendis spectabatur l. 1. pr. §
§. 1. ff. b. *Hodie totum regimen Senatorium in
Consules & Senatores in specie distinguitur.*
Consulum numerus pro amplitudine & mo-
re Civitatis plerumque binarius vel tern-
arius vel quaternarius est, e quibus præfertur
Regens s. verbipotens der regierende oder
Worthebende Bürgermeister, qui consultanda
proponit, vota colligit, decreta publicat &c.
Administratio Reipub. suprema & inspectio
ad Consules pertinet, reliquis functionibus
ordini Senatorum relictis, e quibus vel se-

C 5

nio.

niores vel ratione officii potiores alios antecedunt. Distinguuntur autem a diversis, quibus præsunt, officiis, hinc alii sunt *Nicht-Herren*, alii *Schloß-Herren*, alii *Steuer-Herren*. HAHN. ad WESEN. b. t. Et hæc & specialiora e facie cujuslibet Reipubl. colligenda sunt.

DE SENATORIBVS.

L. 1. ff. t. 9.

De Senatorum Ordine in municipiis hætenus. Restat ut Senatores Romanos non relinquamus intactos.

VII. Senatoris nomen est nomen Ordinis, qui Equestri & Plebejo solet opponi. *a. l. 10. C. de Nupt.* HILDEBRAND *in Antiq. Rom. Verb. Ordo.* Hoc sensu Senator dici potest, qui legitime ab eo, qui jus legendi habebat, ad summum ordinem evectus est consilii publici gratia. Successu temporis autem senatoria dignitas etiam sine lectione parata & e potestate sententiam dicendi in senatu æstimmata est. *l. f. §. f. ff. b. j. N. 62.* quod pluribus tradit FRANTZ. *C. ff. b. t. n. 13. seqq.*

VIII. Senatorii ordinis dignitas erat amplissima, quæ per maritos ad uxores transibat. *l. 8. ff. b. GAIL. d. Pac. Publ. l. 1. c. 6. n. 11.* maritisque vita functis apud viduas permanebat, usque dum aliis nubere viris. *l. f. ff. b. l. 10.*

l. 10. C. de nupt. unde uxores hodieque beneficii dignitati maritorum, non officio, adherentibus gaudent. e. g. Ministri Ecclesie vidua dignitate mariti, qui mortuus est, fruatur, non vero jure petit gratuitam in domo Ecclesiastica habitationem, quae marito defuncto intuitu officii concessa erat, CARPZ. P. 4. C. 31. d. 11.

XI. Liberi Senatorum Patris dignitate corruscabant, etiam si essent, Parente nondum in Senatoria dignitate constituto, nati. l. 5. ff. b. quod hodie ad liberos Nobilitatorum ante nobilitatem quaesitam natos; item liberos a Magistro, opifice, Meister-Kinder, antequam Pater fieret Magister, procreatos, applicant, HAHN. ad WESENB. h. t. verb. Liberis. CARPZ. P. 2. C. 10. d. 32. Dignitatem hanc liberi non amittebant Patre senatu moto, dummodo ante amissam dignitatem concepti essent. l. 7. §. 1. ff. b. t. atque ita statutis Collegii gaudent Opificum aut Mercatorum liberi, licet pater indignum se Collegio reddiderit. CARPZ. Dec. 298. Senatores Romani Senatu movebantur ob turpitudinem l. 2. ff. b. proinde nec hodie injustum censebitur Senatu quenquam ob stuprum vel fornicationem moveri. CARPZ. P. 1. Dec. 17.

TIT. IX.

DE

MUNERIBUS ET HONORIBUS.

L. 50. ff. t. 4.

Juris Municipalis Cap. II. est de Muneribus & honoribus.

I. *Munus* h. l. est administratio Reipubl. sine dignitatis gradu. l. 14. §. 1. ff. b. wiss. ad π. b. t. th. 16. idque distinguitur in *Personale*, *Patrimoniale* & *mixtum* l. 18. pr. ff. b. *Munus personale* est, quod animi provisione & corporalis laboris intentione sine aliquo gōrentis detrimento expeditur l. 1. §. 3. l. 18. §. 1. ff. b. & quia vel directo vel demum per consequentiam publicam utilitatem respicit, in *privatum* & *publicum* dispescitur. *Publicum* est, quod directo ob utilitatem publicam injungitur d. l. 14. §. 1. ut *Quæstura* in Civitate l. 18. §. 2. ff. b. *Privatum*, quod directo ad utilitatem privatam imponitur, ut *Tutela*, *Cura*. d. l. 18. §. 1. j. l. 1. §. f. ff. eod. Præterea distinguitur *Munus personale* in *præstans* & *sordidum*. a. l. 7. C. de S. S. Eccl. l. 12. C. de Excus. mun. *Præstans* est, quod magis animi, quam corporis ministerio perficitur l. 18. ff. 2. ff. b. e. g. *Kalendarii* curatio. *Sordidum* est, quod magis corporis quam animi labore expeditur e. g. *Excubias* agere.

II. *Munus Patrimoniale* est, quod sumptibus

bus patrimonii & damnis administrantis expeditur. l. 18. §. 18. l. 1. §. 3. ff. b. idque est vel mere, vel quodammodo reale. Mere reale, quod simpliciter rebus imponitur, nullo ad personas habito respectu, e. g. viarum munitio l. 14. §. 2. ff. b. t. Quodammodo reale est, quod personis propter res indicitur l. 6. §. f. ff. b. l. 18. §. 12. ff. b. ut collectæ v. BRUNNEM. Repet. WES. b. t. q. 7. deinde Munus Patrimoniale dividitur in ordinarium & extraordinarium. a. l. f. C. de Mun. Patrim. Ordinarium est, quod a lege propter utilitatem vel necessitatem ordinariam indicitur. Extraordinarium vero, quod per Magistratum ex improviso propter utilitatem, vel necessitatem extraordinariam injungitur l. 8. §. 3. ff. de Vacat. & excus. mun. l. 1. C. eod. v. FRANZ. l. 1. R. 20. n. 29.

III. Munus mixtum est, quod & personali opera & patrimonii sumtibus præstatur. l. 18. §. 26. ff. b. e. g. Exactio tributorum d. §.

IV. Munera personalia etiam a Magistratu inferiore imponuntur v. l. 6. §. 2. ff. d. Tutel. l. 9. ff. de Vacat. vel. exc. Munera patrimonialia vero ab eo, qui Majestatis jure gaudet v. l. 8. C. de Excus. mun. l. un. C. de Superindict. item a Principibus Jure superioritatis territorialis, non vero a Magistratibus inferioribus, nisi vel summa necessitas hoc exigat vel singulorum consensus id approbet. v. ZIEGL. de Jure Maj. l. 1. c. 2. tb. 17. 10. ECK, b. t. §. 11. V.

V. *Munera personalia non nisi civibus & incolis regulariter imponuntur* l. 3. C. de incol. l. 1. §. f. ff. de Tut. & Cur. dat FRANZ. l. 1. Ref. 17. num. 5. *Munera patrimonialia mere realia etiam forenses onerant* l. 18. §. 22. l. 12. ff. b. l. 6. §. 4. l. 5. ff. b. quodammodo realia tantum municipales & incolas l. 6. §. 5. ff. b. nisi consuetudine aliud receptum sit. v. GAIL. l. 2. Obs. 63. n. 12. & Obs. præc.

VI. *Defertur Munus secundum proportionem Geometricam* l. 14. §. 3. ff. b. quod quomodo defendi possit, novissime tradit ZIEGL. de Jur. Maj. l. 2. c. 3. tb. 24. seqq. pro eodem vero pecuniæ præstatio regulariter non admittitur. l. 16. pr. & §. 1. ff. b. j. MAGNIF. AUT. b. 1. tb. 69.

VII. *Honor est administratio Reipubl. cum dignitatis gradu* l. 14. pr. ff. b. In honores distribuendo Geometrica proportio attendenda est. d. l. §. 3. æqualitatis servandæ gratia l. f. C. *Quemadm. Civ. mun. ind.* Deferendi sunt honores gradatim. l. 1. ff. b. nisi aliud sit cautum lege municipali, quæ sub conditione, si personæ sunt idoneæ intelligenda est. d. l. §. 1. Rationis autem non est, ut majoribus honoribus functi ad minores devocentur l. 2. C. *Quemadm. Civ. mun.*

TIT. X.
DE VACATIONE ET EXCUSATIONE MUNERUM.

L. 50. ff. t. 5.

DE

TIT. XI.

DE JURE IMMUNITATIS.

t. 6. d. lib.

Civis excusare se potest a munere, quod defertur, si vacationem vel immunitatem habeat. Quæ verba, vacatio & immunitas, cum synonymice adhibeantur a Callistrato in l. 5. §. 1. 7. ff. de Jure immun. titulos hos conjungere placuit.

I. *Excusatio* in actu spectata est allegatio justæ causæ ob quam a civili quis munere liberetur. a. l. 1. pr. & §. f. ff. de vacat. vel excusat. hæc ob vacationem aut immunitatem locum habet, & statim alleganda est l. 13. §. f. ff. eod. l. 18. ff. d. V. S. Alias vacationem in specie dicitur habere is, cui certum tempus quietis causa ob honorem aut munus publicum, quod gessit, concessum est, ut negotia propria curare possit e. g. is, qui Reipubl. causa abfuit, reversus habet a novis tutelis anni vacationem §. 2. l. de Excusat. Tut. j. l. 4. ff. de vacat. vel exc. HAHN. ad WESENB. b. r. n. 2. Est igitur *immunitas* specialiter accepta perpetua: *Vacatio* autem temporalis l. 1. l. 5. §. 1. ff. b. l. 12. ff. de vacat.

II. *Acquiri potest immunitas* (I.) Principis imponentis privilegio speciali l. 11. ff. de vacat. a muneribus personalibus, patrimonialibus & mixtis. a. l. un. C. de his qui a Princ. vac. accep. j. l. 35. ff. de R. J. dummodo privilegium sit justum, i. e. in aliorum civium ini-
quum

quum non vergat præjudicium ZIEGL. *de Iure Maj.* l. 2. c. 2. th. 43. j. tn. HAHN. ad WES. *tit. de Iure immun.* Non civitatis municipalis indultu, nisi vel qualitas muneris id permittat, vel civitati ut toti aggregato impostum sit a Principe munus ZIEGL. *c. l. th. 60.* vel ex amplitudine Privilegiorum hæc potestas promanet. v. l. 1. C. *de decret. decur. sup. immu.* l. 1. C. *de Oper. publ.* (2.) Acquitur immunitas *consuetudine a. l. 1. C. d. Exc. & transl. mil. ann.* (3.) Pacto cum imponente compensativo, (4.) *Præscriptione immemoriali a. l. 7. C. de Fund. rei priv. L. XI. v. ZIEGL. c. l. th. 52. HAHN. ad WES. b.*

III. Data est aliis a Personalibus, aliis a patrimonialibus muneribus immunitas. *Immunitas autem a muneribus personalibus competit* aut ob conditionem personarum, aut legis concessionem. *Ob conditionem personarum* tribuit immunitatem (1.) *Ætas* non tantum *senilis*, propter senectutis venerationem l. 3. l. 5. ff. *de Iure imm.* in decurionatu autem annus LV. l. 11. *de Decur.* in aliis muneribus LXX. determinatus est, l. 2. §. 1. ff. *de vacat.* (quod non obtinet in honoribus *d. l.*) sed etiam *minorænnis*, id quod in honore deferendo quoque attenditur l. 8. ff. *de muner.* (2.) *Sexus* in fœminis l. 3. ff. §. 3. *eod.* nisi qualitas muneris sit talis, ut illius is sexus sit capax l. un. C. *de mul. in quo loc.* l. 5. C. *de his qui num. lib.* (3.) *Morbus*, qui hominem muneri perferendo red-

reddat imparem l. 2. 7. ff. de Vacat. c. 1. C. Qui morbo se exc. (4.) Dignitas: nam honorem sustinenti munus imponi non potest, l. 10. ff. de Muner.

IV. Ob legis concessionem immunitate a muneribus personalibus nonnulli fruuntur iusta ex causa l. un. C. de his, qui a Princ. vac. & quidem (1.) Clerici l. 2. l. 6. C. de Episc. & Cler. CARPZ. Jurispr. Consist l. 2. t. 19. d. 308. n. 2. idem de Coniuge liberisque clericorum sentiendum d. l. 2. §. f. (2.) Professores cujuslibet Facultatis & Doctores Legum cum Uxoribus & filiis. l. 6. C. de Prof. & Med. (3.) Senatores l. 4. C. de dignit. Aliique in maximo dignitatis culmine constituti v. l. 12. C. de Excus. mun. (4.) Milites actu militantes l. 3. §. 1. ff. de mun. & veteran. l. 7. ff. d. vac. & exc. l. 5. ff. d. veteran. (5.) Parentes quinque liberorum l. 3. §. 6. l. 4. ff. de mun. quod ad honores non pertinet. l. 2. §. 1. ff. de vacat vel exc.

V. A muneribus Patrimonialibus regulariter nulla immunitas est. l. 10. ff. de vacat. Sunt vero per exceptionem immunes (1.) Clerici in bonis Ecclesie quæ possident, ut domibus parochialibus &c. a. l. 1. C. de Episc. & Cler. c. 1. X. de immun Eccl. c. 1. X. de Cens. & exact. CARPZ. dict. d. 4. 308. ubi præjud. non in propriis ZIEG. de Iure Maj l. 2. C. 2. th. 20. 21. ubi præjud. j. l. 7. C. de SS. Eccles. (2.) Milites & veterani a certis l. 18. §. 29. ff. de mun. & bon. l. 10. §. 2. ff. de Vac. vel. exc. non tamen omnibus l. 11. ff. eod. l. 18. §. 23. 24. eod. l. 7.

D

ff. de-

ff. de vac. v. ZIEGL. d. Tr. 1b. 41. Non sunt immunes parentes, siue duodecim siue sedecim liberos habeant. l. 5. C. d. mun. Patr. l. 6. §. 4. ff. de mun. ZIEGL. d. Tr. l. 2. c. 2. 1b. 42. ubi non aliud usu observatum esse meminit. (3.) Professores omnes & Doctores Legum a munere hospitum recipiendorum l. f. §. ff. de mun. l. 6. C. d. Prof. & Med. l. 3. l. 6. C. de Mun. patrim. Angariarum praestatio etiam liberalium Artium Professoribus remissa est l. 10. §. 2. ff. de vac. j. l. 11. C. de Prof. & Med. Hodie Professores plerumque Universitatis aedificia a tributis immunia inhabitant, propria vero sibi comparantes instar Clericorum immunitatem non habere videntur, licet ea, praeter hos etiam Doctores diligenter docentes, ex aequitate donandi sint secundum ZIEGL. c. 1b. 38. seqq. (4.) Inopes quatenus tales, onera patrimonii ipsa non habendi necessitate non sustinent. l. 4. §. 2. ff. de Mun. & hon. l. 10. §. 3. ff. de vac. & exc. (5.) Vasalli, quia servitia feuderum nomine praestant. CARPZOV. l. 4. R. 71. j. Cr. & Gebr. d. An. 1661. Kammer- und Rent. Sachen, §. 4.

VI. Tribuitur immunitas vel personis vel rebus Personis vel veris vel fictis Personis veris concessa cum iisdem perit l. 1. §. 1. ff. de Jur. imm. j. l. 67. ff. d. R. J. nisi concessa sit eo jure, ut ad posteros transmitteretur, quo casu in perpetuum durat l. ff. eod. ad eos tamen, qui ex foeminis nati sunt, non pertinet. l. 1. §. f. ff. eod. Personis fictis, e. gr. Collegiis, datae immuni-

immunitates perpetuæ sunt. *a. l. 6. ff. d. Ann. leg. & fideicom. j. l. 7. §. ff. Quod cujusque univers. Rebus indulta immunitas nunquam extinguitur l. 3. §. 1. ff. de Cens.*

VII. Denique qualescunque concessæ sint *immunitates ab oneribus extraordinariis*, quæ necessitate Reipublicæ singulari urgente indicuntur, non excusant. *l. 1. C. de quib. mun. l. 1. C. ut nem. lic. in emt. CARPZ. l. 4. Resp. 75.* nisi concessione immunitatis onera hæc extraordinaria specialiter sint comprehensa, ut testatur *præjudicium ap. ZIEGL. de Jur. Maj. l. 2. c. 2. tb. 61.*

DE LEGATIONIBUS.

L. 50. ff. 7.

VIII. Muneribus personalibus accensetur *Legatio l. 1. §. 2. ff. de Mun. & hon. quæ est munus publicum d. l. 4. §. 5. ff. b. quo quis ad Reipub. negotia curanda mandato instruitur & peregre ablegatur.*

IX. *Legatus mittitur ab eo, qui Jus Legationis habet. quod olim quidem Civitatibus etiam municipalibus attributum erat. l. 1. ff. b. Hodie vero ad regalia refertur, municipiis a Jure Legatum mittendi exclusis. Unde Personæ ab his delegatæ Procuratorum instar sunt & Syndicorum Deputatorumque nomine venire solent. v. LAMPAD. de Rep. Rom. Germ. P. 3. cap. 20. num. 1. MAGNIF. ZIEGL. in sepe laudato Tr. de Jur. Maj. l. 1. c. 37. tb. 2.*

X. Mittuntur *personae idoneae*, quæ postulare pro aliis queunt *l. 4. §. 1. ff. b. numero ternario non plures d. l. §. f. eo, quo in curiam lecti sunt, ordine d. l. §. 5.* (quæ duo postrema in Legatis modernis non attendi tradit ZIEGL. *c. l. tb. 3.*) etiam inviti *d. l. Non autem Reipubl. debitores l. 4. ff. b.*

XI. *Jure Civili* Legatus etiam a subdito ad Imperantem mittitur *a l. 18. §. 12. ff. de Mun. Hodie a pari ad parem ZIEGL. c. l. Iure Civ. Vicarium dare filium poterat l. 4. §. 4. ff. b. Hodie non potest id.*

XII. *Legationis formale* constituunt *Instructiones* seu literæ *Credenciales*, *Credentz Schreiben*, quæ sunt vel *indefinitæ* vel *definitæ*, prout vel ex mittentis voluntate vel negotii qualitate potestas Legati circumscripta est. *v. KIRCHN. de Lat. c. 7. Officium Legati est, ut mandatum exequendo commoda publica diligenter curet a. l. 14. ff. b. nec ante perfectam legationem negotiis vel privatis rebus se obstringat. l. 12. ff. b. sive propriis sive alienis l. 8. §. 2. ff. b.*

XIII. Habent autem *Legati* sua quoque *privilegia*, vi quorum (1.) sunt sancti & inviolabiles *Jure Gentium*, quod de iis intelligendum, qui mittuntur ab his, qui Summi Imperii sunt inter se compotes *v. l. 17. ff. b. GROT. de J. B. & P. l. 2. c. 18. num. 1. seqq.* (2.) Jus habent sumtus legationi impensos repetendi *l. 2. §. f. ff. b.* (non tamen Respublica mortuo

Legato sumtus proficiscenti datos recuperat
l. 10. §. 1. ff. b.) damnique reparationem etiam
 Legationis tempore postulandi *l. 9. ff. b. (3.)*
 Vacationem a publico negotio *l. 8. ff. b. (4.)*
 Immunitatem determinatam a Vectigalibus
l. 8. C. de Vectigal. (5.) Jure revocandi domum
 fruuntur non tantum si ante legationem, sed
 etiam si in ipsa Legatione contraxerint. *l. 2.*
§. 3. 4. ff. de Jud. quod hodie observari tra-
dit CARPZ. Dec. ill. 78. j. HILL. ad DON. l. 17.
c. 14. l. N.

TIT. XI.

DE

ADMINISTRATIONE RERUM AD
CIVITATEM PERTINEN-
TIUM.

L. 50. ff. t. 8.

Caput Tertium Juris Municipalis de re-
 bus & pecuniis municipalibus agit, quæ pro-
 ba administratione conservantur.

I. *Administratio rerum ad Civitatem perti-*
nentium est munus personale. l. 18. §. 9. ff. de
Muner. quod in eo consistit, ut (1.) Admini-
stratores pecuniam ad certos usus Civitatis
destinatam ad alios usus non facile convertant
l. 1. l. 4. ff. b. (2.) Agros Reipub. sine cautio-
ne non locent. l. f. 63. ff. b. (3.) Rationes ad-
ministrationis secundum fidem acceptatorum
& datorum ponant. l. 2. §. 2. ff. b. Licet autem

D 3

Rei-

Reipublicæ rationes subscriptas & expunctas adversus eum, qui administravit, intra vicennium retractare l. 13. §. 1. ff. de Divers. & temp. præscr. Calculi erroris retractatio vero etiam post decennium aut vicennium admit-tenda est l. 8. ff. h.

II. Neglecto ab Administratoribus officio da-tur adversus eos, & quatenus rei persecutoria est, adversus eorum heredes, actio persona-lis, ad hoc, ut ob culpam simplum, ob dolum duplum, l. 9. §. 4. ff. h. damni tempore admi-nistrationis dati præstent l. f. §. 9 ff. una cum residui usuris d. l. pr. non vero usuris usura-rum, l. 2. §. 5. ff. h. EXCELL. SVVEND. ad ECK. b. verb. Regulariter. Pro indiviso constituti administratores singuli in solidum conveniri possunt. a. l. 3. ff. h. gaudent tamen benefi-cio Excussionis l. 2. C. Quo quisque ord. conv. d. l. 4. & nonnunquam divisionis v. WISS. ad π. b. t. tb. 8.

DE
DECRETIS AB ORDINE FACIEN-
DIS.

L. 50. ff. t. 6.

Juris Municipalis Cap. 4. consistit in de-cretis ab Ordine faciendis.

III. Decreta sunt Ordinationes Decurio-num, quæ in salutem Reip. fiunt. *Requiri-tur* autem, ut omnibus vocatis duæ partes De-curionum fuerint præsentis, & ex illis major pars

pars consenserit l. 2. l. 3. ff. b. l. 45. C. de Decur. Poterant vero decreta condere de Medici a se constituti l. 1. ff. b. liberaliumque Artium salario l. 4. §. 2. ff. b. & similibus causis, utilitatem municipii concernentibus a. l. 5. l. f. ff. b. non autem valebant decreta ambitiosa e. g. si aliquem debitorem dimisissent. l. 4. ff. b. aut contra legem communem facta. a. l. 3. §. 5. ff. de sepulc. viol. Obligant Decreta non ignorantes, sed scientes. l. 6. ff. b. Cum his decretis hodie comparantur statuta.

DE

OPERIBUS PUBLICIS.

L. 50. ff. t. 10.

Juris municipalis Cap. 5. est de Operibus publicis.

IV. Opera publica dicuntur, quæ ad universitatem pertinent, & publico usui ornatuique serviunt. Hæc de novo vel exstruuntur vel restituuntur, exstruuntur vel publico vel privato sumtu. Publico sumtu non sine Principis arbitrio. l. 5. C. b. ita, ut non alius, quam Principis nomen operi inscribatur. l. 3. §. f. ff. b. nisi quis in Crimen læsæ Majestatis incidere velit. l. 10. C. b. Privato sumtu sine consensu Principis citra æmulationem l. 3. ff. b. v. GAIL. l. 2. Obj. l. 69. n. 18 licet exstruere opus publicum d. l. 1. §. C. & tum operi privato nomen inscribi permittitur. l. 3. §. f. ff. b. Opera publica ruïnosa laudabiliter resti-

D 4

tuuntur aut restaurantur cujusvis arbitrio & sumtu l. 5. l. f. C. b. ita, ut salvis Exstructorum titulis adjici nomen restauratoris debeat. l. f. §. 1. ff. b. Caterum operis publici exstruendi gratia nonnunquam domus privata dirui potest, sed pretio soluto. l. 9. C. b.

DE

NUNDINIS. L. 50. ff. t. 11.

Juris Municipalis Cap. VI. agit de Nundinis.

V. *Nundinae* sunt conventus hominum mercandi gratia autoritate publica instituti. Dividi solent in *Vulgares* & *solennes*. *Vulgares* seu *Hebdomadales*, die *Wochen-Märkte* instituuntur a quovis Magistratu municipali sine Domini superioris consensu. ZIEGL. *de Jur. Maj* l. 1. c. 43. tb. 2. *Solennes* in duplici sunt differentia; nam vel sunt *solenniores* vel *minus solennes*. *Solenniores* ab Imperatore conceduntur l. 1. ff. b. l. 1. C. b. auditis tamen prius Civitatibus vicinis ZIEGL. c. l. num. 3. HAHN. ad *WES. b. n. 1.* *Minus solennes* concedi possunt a Principibus Imperii. v. BESOLD. *Thef. Pract.* voc. *Messe*.

VI. Hoc Privilegium *Nundinis solennioribus* tributum est, quod iisdem durantibus neminem e Mercatoribus (recte tamen alios cives CARPZ. P. 1. C. 30. d. 24.) ob privatum (non publicum l. 3. §. f. ff. *de Fer.*) debitum convenire licet l. un. C. b. etiam si debitum sit in ipsis *Nundinis* contractum secundum Jus Sax. *Elect. MOLL. ad. d. C. n. 8.* & *CARPZ. d. 20. Diss. de*

de Jur. Comm. BERL. P. I. Concl. 77. n. 8. & debitor sit de fuga suspectus, Jur. Saxon. Elect. CARPZ. d. C. d. 25. Diff. BERL. de Jur. comm. c. l. n. 10.

VII. Cessat hoc Privilegium (1.) in locis aliis, per quæ merces deportantur teste observantia CARPZ. d. C. d. 28. ZIEGL. c. l. th. 7. BERL. d. Concl. num. 9. (2.) Quando huic Privilegio renunciatum est. CARPZ. d. C. d. 27. (3.) Quando jus Nundinarum amissum. v. l. 1. ff. b. a. l. f. ff. de Collat. Sed queritur, si Mercator Lipsiensis fiat non solvendo Nundinarum tempore, utrum durantibus Nundinis, adversus eum in Cancellaria Principis peti possit arrestum nec ne? hanc quæstionem ab utraque parte discutientem vid. ZIEGL. sæpius laudato Tr. th. 6.

DE

CENSIBUS. l. 52. ff. t. 15.

VIII. Juribus municipalibus accensetur Census, qui adhibendus est ad æquam munerum distributionem. Est autem Census Descriptio publica personarum & rerum ad eas pertinentium æqualitatis servandæ gratia. a. l. 2. l. 3. l. 4. pr. & §. 1. ff. b. Hic census ut recte fiat, opus est (1.) Censoris constitutione (2.) Bonorum professione. (3.) Æstimatione intuitu fructuum l. 4. §. 1. ff. b. (4.) Bonorum in Librum Censualem relatione (5.) In bona singulorum muneris distributione v. MAGNIF. AUCTOR. S. J. C. Ex. 50. th. 89.

D 5

IX.

IX. Non tantum vero ipsa Descriptio bonorum ad æqualem oneris impositionem tendens Censui appellatur, sed etiam id, quod a Personis vel a rebus prestatur, census nomine venit a. l. 4. §. 9. ff. b. l. 2. C. sine cens. vel reliq. v. FRANZ. l. 1. Reg. 1. n. 3. Et describitur, quod sit pensitatio publica, quæ fit Principi in recognitionem universalis Domini & Reip. tuitionem. Dividitur hic in Censum Capitis & rerum. Ille personis imponitur l. 3. l. 4. §. 8. ff. b. diciturque capitatio l. 9. C. de Agric. Et cens. hic rebus tam mobilibus quam immobilibus l. 3. l. 5. §. 1. 2. ff. b. & quidem immobilibus in loco rei sitæ l. 4. §. 2. ff. b. ZIEGL. de Jur. Maj. l. 2. c. 2. th. 70. dummodo fructum ferant, l. 4. §. 1. ff. b. hinc nihil ex ornamentis carenisque solvitur. Rec. Imp. de A. 1542. §. Doch sollen. Imponitur etiam census artificis & negotiationibus a. l. 4. §. 1. ff. b.

X. Censum hunc solvunt, qui fructus suo jure percipiunt, ut Emphiteutæ. a. l. 2. C. de Annon. Et trib. Usufructuarii l. 7. §. 2. ff. d. Usufr. v. CARPZ. P. 2. C. 40. d. 5. non Conductores aut Creditores pignus tantum possidentes, l. 6. C. de Pignor. v. CARPZ. P. 3. C. 16. d. 10.

TIT. XII.

DE JURE FISCO.

L. 49. ff. t. 14.

Ad conservandum Civitatis statum, qui spe-

spectatus est hactenus, recte referuntur jura
fisci & militaria HAHN. *b. d.*

I. *Fiscus* (qui in legibus etiam *ærarium*
appellatur *J. f. J. de Usuc. ubi VINN. l. 2. c. 3.*
C. de Quadrienn. præscript.) est Patrimonium
Reipublicæ, res & jura publicæ utilitati pecu-
liariter destinata continens, atque necessita-
tibus publicis inserviens *a. l. 1. C. de Con-
dict. ex. lege v. GAIL. l. 1. Obs. 20.*

II. *Jus Fisci Jure majestatis competit a. l. 2.*
§. 4. ff. Ne quid in loc. publ. a. II. f. 56. Im-
perator Romano, Principibus Imperii Jure su-
terioritatis territorialis, nec non liberis Im-
perii Civitatibus *v. Instrum. Pac. Mon. c. 8.*
vers. Tam. in univ. salibus &c. LAUT. V. 3 D.
13. C. 2. §. 10. seqq. non Civitatibus munici-
palibus, *l. 1. C. de bon. vac. SCHULTZ. Syn. Inst.*
13. r. de Success. Fisci h. l. Licet autem Jure
Sax. Civitatibus superiorem Jurisdictionem
habentibus Interpretum nonnulli jus fisci tri-
buant: de certis tamen casibus Jure aut obser-
vantia determinatis, non de omnibus id intel-
ligendum esse putat LAUT. *d. D. §. 6.*

III. *Fiscus multa nactus est Privilegia, quæ*
sunt vel Judicialia vel Extrajudicialia. Ad
Judicialia refertur (1.) Quod fisco non possit
opponi Exceptio Compensationis, nisi eadem
statio quid debeat *l. 1. C. de Compens. & op-
ponens compensationem ex eo capite debitor*
sit, ex quo permilla est adversus fiscum com-
pensatio e. g. non ex causa tributaria, anno-

na.

naria &c. v. l. 46. §. 6 ff. b. j. l. 3. l. 7. C. de Compens. (2.) Quod causæ fiscales etiam feriatibus diebus tractentur l. 5. C. de fer. (3.) Quod fiscus a satisfactionis onere immunis sit l. 2. §. 18. ff. ut legat. vel fideic. serv. j. l. 2. §. 1. ff. de fund. dot. (4.) Quod reum ad edenda pro se instrumenta compellat in causis civilibus, non criminalibus l. 2. §. 2. ff. b. BERL. P. I. Concl. 44. n. 31. seqq. (5.) Quod res quomodocumque in fraudem suam alienatas revocare possit l. 45. ff. b. l. 51. ff. de donat. WISS. b. r. rh. 12. (6.) Quod sententia adversus fiscum lata intra triennium retractari possit. l. un. C. de Sent. advers. Fisc. (7.) Quod publico debitori appellatio permessa non sit. l. 8. C. Quor. appell. non recip.

IV. Privilegia extrajudicialia versantur vel circa conventiones vel successiones. *Circa conventiones* (1.) A fisco emens stare tenetur locationi a fisco factæ l. f. ff. b. ubi BARTHOL. FRANZ. C. ff. t. Locat. cond. num. 236. (2.) Hereditate a fisco emta non fiscus, sed Emtor Creditoribus hereditariis respondet l. 1. l. 2. C. de Hered. vel act. vend. l. 41. ff. b. (3.) Fiscus contrahens cum privato, præter tacitam hypothecam in bonis debitoris, jus prælationis habet in bonis post contractum initum quæsitis l. 28. ff. d. Jur. fisc. l. f. C. de privil. fisc. O. P. Sax. t. 43. §. deßgleichen CARPZ. P. I. C. 28. d. 103. BERL. P. I. Concl. 65. num. 122. FRANZ. l. 1. Ref. 14. n. 21. RICHT. d. Jure & priv. Cred. CARPZ. 3. Sect. 2. n. 10. ZIEGL. d. Jur. Maj.

Maj. l. 2. c. 3. th. 59. De conciliatione obst. l. 1. ff. Qui pot. in pign. v. wiss. th. 10. Hoc privilegium ad pœnas fiscales non est extendendum l. un. C. de Pœn. fisc. l. 37. ff. b. CARPZ. c. l. d. 104. in quibus jus hypothecæ tacitæ demum a tempore factæ condemnationis incipit secundum O.P.S. t. 43. §. de ßgleichen (4.) Fiscus conductores vectigalium, qui maximos fructus sunt consecuti, si postea tanto locari non possunt, vectigalia prioribus pensionibus suscipere compellit. l. 11. §. f. ff. (5.) Fiscus in Contractibus evictionis nomine simplum tantum præstat, quamvis duplum vel triplum pro evictione sit promissum l. 5. ff. b.

V. *Privilegia fisci circa successiones sunt hæc (1.) quod hereditatem indigno relictam auferat l. 1. ff. b. (2.) clam incapaci relictum acquirat. l. 13. §. 1. ff. b. (3.) Bona vacantia occupet l. 1. C. de bon. vacant. mobilia ubique, immobilia extra territorium non sita. v. MAGNIF. AUCT. S. J. C. Ex. 50. th. 35. (4.) Bona damnatorum in Criminibus, in quibus confiscatio locum habet, capiat. v. N. 134. C. fin. l. 8. C. ad L. Iul. Maj. CARPZ. Pract. Crim. p. 3. q. 135. n. 25. seqq.*

VI. *Fisco res deferri solent per denunciationem a personis idoneis factam v. l. 18. §. 1. seqq. b. earumque dominium ipso jure l. 1. §. 1. ff. b. possessio vero per apprehensionem quaeritur l. 23. ff. d. acq. vel am. poss.*

DE
PUBLICANIS VECTIGALIBUS ET
COMMISSIS.

L. 39. ff. T. 4.

Ad præcipua fisci emolumenta referuntur Vectigalia, quæ a fisco conducere solent publicani. l. 1. §. 1. ff. b.

VII. Publicani sunt redituum publicorum vel vectigalium conductores. l. 1. §. 1. ff. b. l. 12. f. ff. b. ad quam conductionem inhabiles sunt filii familias l. 3. §. 1. ff. ad SCT. Maced. item Tutores aut Curatores rationibus nondum redditis. l. 49. ff. Locat. Et quidem vñ hujus conductionis publicani, non tantum vectigalia, sed etiam commissa capiunt. a. l. 11. C. b. wiss. ad π. P. 2. D. 15. tb. 22.

VIII. Vectigale est reditus, qui fisco præstatur pro rebus importandis & exportandis Germ. Zoll. Ius constituendi augendique vectigalia Iure Civili Imperatori tribuitur l. 10. ff. b. in nostro Imperio Imperatori & Electoribus competit. LAMPAD. de Rep. Rom. Germ. P. 3. C. 14. n. 16. Habere vectigalia etiam Civitates municipales queunt Principum indultu ad angustiarum suarum solatia. l. 1. l. 2. C. Vectigal nov. inst. j. l. 10. C. b.

IX. Ad Vectigalium solutionem regulariter obstricti sunt omnes l. 7. C. b. nisi specialiter immunitatem habeant, qua gaudentes a præstatione Vectigalis, non a professione rerum, quæ

quæ importantur, sunt liberati. *l. 4. §. 1. l. 16. §. 3. 9. ff. b. nisi immunitas sit notoria, quam limitationem in Praxi receptam esse docet ZIEGL. de Jur. Maj l. 2. c. 11. tb. 2. Sunt autem immunes (1.) Res & personæ Ecclesiasticæ v. l. 5. C. de SS. Eccl. c. 4. de cens. 6. (2.) Legati cum temperamento in l. 8. C. b. definito (3.) Fiscus l. 9. §. ff. b. v. HAHN. ad WESENB. num. 4. (4.) Consilarii Principum per *Rec. Imp. de An. 1500.* (5.) Professores, Doctores & Studiosi, quod deducunt vulgo ex *Auth. Habita. C. ne fil. pro Patr. j. l. 5. C. de Vestig. v. RICHT. ad d. Auth. memb. 2. num. 1. j. Plur. ZIEGL. de Jur. Maj l. 2. c. 28.**

X. *Vestigal solvendum est de rebus importandis & exportandis. Excipiuntur* (1.) Res, quarum vestigal nunquam præstitum est. *l. 9. §. 6. ff. b.* (2.) Res exercitui paratæ *l. 9. §. 7. ff. b.* (3.) quæ raris exercendi gratia inferuntur *l. 5. C. b.* (4.) quæ ad usum proprium advehuntur *d. l. 5.* quod vix observari tradit HAHN. *b. 2.* (5.) Corpora defunctorum. *l. f. C. de Relig. ZIEGL. c. lib. c. 9.*

XI. *Iure Civili pars octava vestigalis nomine præstita est l. 7. l. 8. C. b. Hodie cujuslibet loci statutum & consuetudo spectanda est. v. l. 4. §. 2. Interim vestigal pecuniarium ut commodius, ita præstatione partis e rebus expeditius est v. l. 5. C. b. it. ZIEGL. & HAHN. cit. loco.*

XII. *Quando e rebus vestigalis præstationi*
ni

si obnoxii solutum non est Vectigal, res in commissum cadunt, earumque dominium fisco ipso jure quaeritur, non possessio l. 14. ff. b. GAIL. de Pac. Publ. l. 2. c. 3. num. 11, unde fisco jus persequendi commissum sicut adversus quemlibet possessorem, sic etiam adversus heredem competit. d. l. 14. alias vero heres poenae nomine conveniri nequit, nisi vivo eo, qui deliquit, quaestio mota sit l. 8. l. f. §. 2. ff. b.

XIII. *Non committuntur res fisco* (1.) Si propter necessitatem adversae tempestatis expositae sunt l. 16. §. 8. ff. b. quod ad necessitatem tempore belli, pestis &c. applicant Dd. (2.) Si quis professus est, sed non solvit vectigal l. f. §. 12. ff. b. (3.) Cum pupillus intra diem trigesimalum vectigal infert l. 7. §. 1. ff. b. (4.) ob errorem probabilem duplicato vectigali oblato l. f. §. 10. ff. b. quo casu nonnulli omnis poena remittitur WISS, b. t. ib. 26. (5.) Si res nec existit, nec dolo suppressa est l. 2. C. b. (6.) Elapso quinquennio d. l. (7.) quando miles professionem omisit l. 3. C. b. *Jure Sax.* vectigalia non solventes *arbitrario puniuntur.* CARPZ. P. 4. C. 41. D. 51.

XIV. Caeterum ob audaciam & temeritatem Publicanorum Praetor concessit adversus eos actionem mixtam poenalem, quae competit Viatoribus, qui injustam exactionem, vim, damnum, furtumve passi sunt eorumque heredibus, adversus publicanum ejusque familiam (adversus heredes publicani locum habet

habet, quatenus ad eos quid pervenit l. 4. ff. b.) ad hoc, ut adhibita vi in exactione vectigalis quadruplum, cum sine vi facta est exactio, damnum, injuria furtumve factum, aut etiam vi ademptum quid est, duplum præstetur, post annum simplum. l. 1. ff. b. l. 9. §. 5. ff. eod. j. l. 35. de O. & A. Amplius extraordinariam potest Magistratus infligere poenam v. l. 9. §. 5. hoc enim vigor publicæ disciplinæ postulat.

DE

RE MILITARI. L. 49. ff. t. 16.

Etiam res militaris ad publicum Civitatis commodum pertinet. a. l. 14. C. de Advoc. div. jud.

XV. Miles est Persona ab eo, qui jus belli gerendi habet, ad bellum lecta, in numeros relata, & sacramento firmata l. 2. §. 1. ff. b. l. 42. ff. d. Test. milit. l. 2. ff. de Veter. Distinguebantur milites apud Romanos in Velites, hastatos, principes & triarios. v. HILDEB. in Antiq. Rom. verb. Miles.

XVI. Milites olim etiam inviti legebantur a. l. 4. §. 10. ff. b. hodie tantum volentes leguntur R. I. de An. 1570. §. demselben schütz. in Compend. LAUTERB. h. t. idonei esse debent & militare non prohibiti l. 13. §. 3. l. 8. l. 11. l. 4. §. 4. ff. b. l. 14. ff. de Test. mil. Officium illorum est Rempubicam, a qua aluntur, defendere l. 31. C. Loc. Cond. Ducis imperio stri-

E & iusti.

ctissime parere l. 3. §. 15. ff. b. a negotiatio-
ne & similibus militiam remorantibus absti-
nere l. un. C. Negot. ne mil. 13. ff. b.

XVII. *Delicta militum* sunt vel *communia*
(sc. cum alterius ordinis hominibus) vel *pro-*
pria sive *militaria*, quæ quis ut miles admit-
tit l. 2. j. l. 6. §. 1. 2. 3. l. 10 l. 3. §. 15. seqq. ff.
b. *Pæne* militum sunt *militiæ mutatio*, *gradus*
dejectio, *ignominiosa missio* &c. v. l. 3. §. 1.
ff. b. *Miles magistratum militarem habet*, *ad*
quem in delicto militari remittendus est, non
in delicto communi, in quo forum fortitur in-
star togati seu extra militiam constituti. v. l.
6. C. de Jurisd. omn. jud. l. 9. ff. de Custod. reor.
j. l. 2. l. 3. ff. b. l. f. ff. de accusat. l. 1. C. ad L.
Corn. de sic. ANTON. MATTH. de Crim. l. 48.
t. 15. num. 12. HAHN. ad WES. b. t. n. 6.
CARPZ. P. 4. C. 9. d. 11. & Pract. Crim. P. 3.
q. 110. 2. 79.

XVIII. *Milites* ob favorem *militiæ privi-*
legiis donati sunt, unde (1.) *evocandi non sunt*
perhibendi testimonii causa l. 3. §. f. ff. de Test.
(2.) *quæstionibus seu torturæ non subjiciun-*
tur l. 8. C. de Quæst. quod hodieque obtinet
in militibus, de quorum singulari virtute mili-
tari constat. CARPZ. Pract. Crim. P. 3. q. 118.
num. 73. seqq. (3.) *beneficium competentæ*
habent l. 18. ff. de re jud. (4.) *indebiti solutio-*
nem allegantes debiti probationem in acci-
ipientem devolvunt. l. 25. §. 1. ff. de Probat.
(4.) *jure testandi gaudent in peculio castrensi.*
pr. I. *Quib. non est perm. fac. Test.* nam in eo
pro

pro Patribus familias habentur l. 2. ff. ad SCt. Maced. imo & alias liberrime inter vivos de hoc peculio disponunt l. 2. C. de Castr. pec. a Patre intuitu illius stipulantur l. 15. §. 1. ff. eod. & suo arbitratu tam adversus patrem, quam extraneum, agendi potestatem habent. l. 4. §. de Judic. l. 4. §. 1. ff. de Castr. Pecul. Dicta Juri Sax. congruunt secundum SCHULZ. Syn. Inst. l. 2. t. 9. l. c.

DE

VETERANIS, L. 49. ff. t. 18.

XIX. *Veterani sunt*, qui, impleto legitimo militiæ tempore, honeste sacramento soluti sunt l. 2. ff. b. l. f. ff. de his, qui non implet. stip. Solvuntur autem Sacramento per missionem vel honestam, vel causariam, vel ignominiosam, de qua v. l. 2. §. 2. ff. de his, qui not. inf. l. 3. §. 3. ff. de re milit. Veterani (1.) in pœnis habent prærogativam e. g. fustibus non cæduntur l. 1. ff. b. (2.) eodem, quo Decuriones, honore afficiuntur l. 3. ff. b. (3.) immunitatem quandam habent a muneribus, præcipue personalibus. l. 3. l. 4. pr. & §. 1. ff. b.

TIT. XIII.

DE

INSPICIENDO VENTRE CUSTODIENDOQUE PARTU.

L. 25. ff. t. 4.

Ex statu Familiæ, de quo supra dictum,

E 2

na

nascitur inter patrem & filium obligatio, qua pater ad agnoscendum filium compellitur v. l. 1. §. 3. 4 ff. de agn. Sal. lib. Cum vero SCta de liberis agnoscendis locum non habeant, si mulier dissimulet vel neget, se esse prægnantem, certitudinis parandæ ergo ventris inspectio permittenda est l. 1. §. 1. ff. b.

I. *Ventris inspectio adhibetur* muliere aliquando negante, aliquando affirmante, se esse prægnantem. *Si mulier, facto divortio, se prægnantem esse negat*, tres mittuntur obstetrices, quæ ventrem inspiciant, ut vel omnibus vel duabus renunciantibus, prægnantem videri, custodem ipsa admittat l. 1. ff. b.

II. Si mortuo marito *mulier se affirmat esse prægnantem*, denunciatione iis, ad quos ea res pertinet v. l. 1. §. 12. ff. b. facta, mittere hi possunt quinque mulieres, quæ ventrem inspiciant, imo ipsa mulier postulare potest, ut mittantur, quibus præsentibus pariat. l. 1. §. 10. ff. b. *Cum mulierem esse prægnantem constat*, mittitur ead. ventris i. e. partus nomine in possessionem bonorum l. 1. §. 10. ff. b. Hactenus dicta in *Matribus* præcipue *Nobilibus*, quoties possessionem feudorum ventris nomine petunt, *usum habere*, ne falsus subjiciatur partus, existimat HAHN. ad WESENB. b. *Si ventris nomine muliere in possessionem missa eadem possessio dolo in illo ad alium translata esse dicatur.* L. 25. ff. 2. §.

Ne vero *Prætor* in favorem partus possessionem

nem

nem pollicitus aliis prædæ occasionem præbeat, in mulierem, quæ in alium hanc possessionem dolo malo transtulit, & cum in cuius potestate est, *actionem in factum concedit* ad id, quod agentis interest. *l. 1. pr. §. 1. ff. b.*

Si mulier ventris nomine in possessione calumniæ causæ esse dicetur. l. 25. ff. t. 6.

IV. Ex eadem ratione *Prætor coërcet mulierem*, quæ in bonorum possessionem per calumniam venit, *concessa adversus eam actione in factum*, quæ famosa est. *l. 15. ff. de his, qui not. inf. & competit ei*, cuius interest, adversus mulierem & parentem, per quem factum est, ut in possessionem per calumniam veniret *l. 1. §. 5. ff. b.* ad id, quod interest agentis, mulierem in possessionem missam non esse. *d. l. 1. §. 4. 6. ff. b.*

TIT. XIV.

DE

EO, QUI PRO TUTORE, PROVE-
CURATORE NEGOTIA
GESSIT.

L. 27. ff. t. 5.

In statu familiæ personæ sunt vel sui vel alieni juris, de his actum, de illis agendum, suntque vel in Tutela vel cura, vel neutro jure tenentur *pr. 1. de Tutel.* Tutores & curatores tam in genere quam in specie conside-

RAVIT MAGNIF. AUT. l. 1. t. 16. seqq. t. 13. seqq.
jam, qui loco eorum sunt spectandi, veniunt,
ut Protutores.

I. Similitudinem cum Tutore & Curatore
habet *Protutor Provecurator*, qui munere tu-
toris (curatoris) fungitur in re impuberis (mi-
noris) sive se putet tutorem, (curatorem) sive
sciat non esse, fingat tamen l. 1. §. 1. ff. b. l. 3.
ff. b.

II. *Officium Protutoris Provecuratoris* idem
est quod veri Tutoris aut Curatoris, quoties
eadem ratio adest l. 1. §. f. ff. b. l. 4. ff. b. Na-
scitur ex hac Pro-Tutela *actio* directa & con-
traria. *Directa* est actio personalis, prætoriam
l. 1. ff. b. rei persecutoria, bonæ fidei, quæ da-
tur illi, cujus ut pupilli negotia administrata
sunt tam ante, quam post pubertatem l. 1. §. 3.
ff. b. ad hoc, ut reliqua restituantur una cum
usuris l. 1. §. 8. ff. b. & damnum, culpa lata aut
levi datum, refarciatur. a. l. 4. ff.

III. *Actio contraria*, quæ ex Pro-Tutela de-
scendit, Pro-Tutori competit adversus eum,
cujus ut pupilli res administravit, ad hoc, ut
indemnis servetur. l. f. ff. b. l. 1. §. 1. ff. de Cont.
tut. & util. act. Quæ de Pro-Tutore dicta
sunt, ad Prove-Curatorem sub terminis habil-
bus applicari queunt. a. rubr. & l. 1. §. 6. 7. ff.
b. Denique pupillo *Hypothecam in bonis Pro-
Tutoris Prove-Curatoris concedi*, quam dene-
gari, æquius esse duco cum HAHN. ad WES. b. z.
verb. Eoque. a. l. 20. C. de Admin. Tut. l. 19. §. 1.
ff. de

ff. de reb. auct. jud. Diff. BACH. ad WES. d. t.

QUOD FALSO TUTORE AUCTORE GESTUM ESSE DICETUR.

IV. Falsus Tutor est, qui, cum tutor non sit, dolo malo se tanquam Tutorem gerit. *a. l. 7. ff. b.* Si quis cum pupillo contraxerit auctore Tutore, quem contrahens falsum esse ignorabat, Prætor eidem ob errorem dat in integrum restitutionem *l. 1. §. 1. 6. ff. b.* Ignoranti, non scienti subvenit, quia sciens ipse se decepit *d. §. nisi (1.) sit minor l. 4. ff. b. (2.) a Prætoris compellus sit ad iudicium accipiendum l. 5. ff. b. (3.) præter falsum tutorem verus tutor auctoritatem accommodaverit §. 5. ff. b. & accommodare potuerit l. 1. §. 2. ff. b.*

V. Præterea locum habet adversus Tutorem falsum actio in factum, quæ est personalis *l. 9. §. 1. ff. b.* respectu auctoris rei persecutoria. *d. l.* daturque illi, qui cum pupillo falso Tutore auctore contraxit, ejusque heredibus, adversus falsum tutorem, ad hoc, ut id, quod interest, præstetur, quo etiam sumtus petitiæ restitutionis comprehenduntur. *l. 7. pr. & §. 3. ff. b.*

VI. Hæc actio utiliter quoque pupillo decepto adversus eum conceditur, qui Tutorem se esse interrogatus respondit, *l. 12. ff. b.* Item hujus actionis exemplo datur actio adversus eum, qui dolum malum adhibuit, ut alius auctoraretur inscius. *l. 9. ff. b.*

De Fidejussoribus & Nominatoribus & Heredibus Tutorum & Curatorum, L. 25. ff. t. 8.

VII. Tutoribus solvendo non existentibus instituit pupillus adversus fidejussores actionem ex stipulatu ad id, quod interest. *l. 2. C. de Fideiuss. Tut. sive hi expresse sive tacite fidejusserint l. 4. §. f. ff. b.* Licet autem hujusmodi fidejussores a beneficio Excussionis excludendi non sint, cum unus ex his damnus in administratione dedit, *a N. 4. c. 1. i. l. 3. C. divid. tut. HART. PIST. l. 1. q. 6. n. 12. 13. Conf. CARPZ. P. 2. C. 11. d. 36.* divisionis tamen beneficio non gaudebunt, nisi quatenus eo Tutor, pro quo intervenerunt, frui potest *v. l. f. ff. Rem. Pub. salv. j. l. 6 ff. b. wiss. ad π. b. t. tb. 3.* Hujus tituli usus præcipuus est iis in locis, in quibus Tutores sine fidejussoribus non accipiuntur. De quibus vid. *Syn. SCHULZ. de satisdat. Tut. verb. satisdare coguntur.*

VIII. Quando indemnitati pupilli vel adulti satisfactum non est, excussis Tutoribus eorumque fidejussoribus ad nominatores vel affirmatores pervenitur *l. 4. C. de Magist. conv.* qui Tutores esse idoneos affirmarunt, hi enim fidejussorum vicem tum sustinent, *l. 4. f. ff. b.*

IX. Heres Tutoris ex administratione defuncti conventus non ob levem, sed latam tantum culpam condemnatur *l. 1. C. de Hered. Tut. l. 4. ff. de Magist. conv.* nisi lis cum Tutore contestata vel ex damno pupilli lucrum sit captatum

tatum. d. l. 1. BACH. V. 2. D. 9. tb. 5. l. d. e.
 Ex propria persona conveniri potest heres,
 cum legitima ætatis & masculus inchoata per
 defunctum explicuit. l. 1. ff. b. l. 4. ff. cod.

LIB. II.

TIT. I.

DE RELIGIOSIS, ET SUMTIBUS
 FUNERUM, ET UT FUNUS
 DUCERE LICEAT.

L. II. ff. t. 7.

Jus personarum Lib. I expositum, unde ad
 jus Rerum pergendum erit, quod cum in jus
 in re & Jus ad rem dispesci soleat, Jus in re
 hoc libro secundo persequi, & Jus ad rem li-
 bro subsequenti tertio observare animus est,
 Sed Principalis rerum distinctio est, qua alia
 res in patrimonio, alia extra patrimonium ef-
 se dicuntur, ad has refert MAGNIF. AUCTOR L.
 2. t. 1. a. 11. res religiosas, quas sicco pede
 præterire nequeo.

I. *Locus religiosus est*, in quem corpus de-
 functi sepulturæ causa l. 2. §. 4. ff. b. ab eo,
 qui jus in eodem sepeliendi habet. l. 2. §. 7. l.
 f. ff. b. actu illatum est. v. l. 6. §. f. ff. & l. 7. ff.
 de Rer. div. l. 6. §. 1. l. 42. ff. b. Huic locus
 purus opponitur. quando locum a mortui il-
 latione liberum denotat. l. 2. §. 4. ff. b. t.

II. Cum vero jus sepeliendi in sepulchro

E 5

requi-